

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**ANALÝZA ŠIKANY A KYBERŠIKANY NA SOU
SEDLČANY**

Autor práce: Vendula Horníková

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: RNDr. Růžena Ferebauerová

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2020

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Vendula Horníková

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce: Analýza šikany a kyberšikany na SOU Sedlčany

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Analysis of the incidents of Bullying and Cyberbullying at SOU Sedlčany

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, titul):

RNDr. Růžena Ferebauerová

Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok):

Duben 2019

Cíl bakalářské práce: Cílem práce je analýza šikany a kyberšikany na SOU Sedlčany za pomoci řízených rozhovorů s pedagogy a dotazníkového šetření mezi studenty.

Student: Vendula Horníková	18.4.2019 datum	<i>Horníková</i> podpis
Vedoucí práce: RNDr. Růžena Ferebauerová	25.4.2019 datum	<i>Ferebauerová</i> podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: Doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	29.4.2019 datum	<i>RS</i> podpis
Prorektorka pro studium a vnitřní záležitosti: RNDr. Růžena Ferebauerová	1.5.19 datum	<i>Ferebauerová</i> podpis
Pověřený rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	2.5.2019 datum	<i>J. Dušek</i> podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval(a) samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce – v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS a v tištěné podobě knihovnou VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucího a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucí bakalářské práce RNDr. Růženě Ferebauerové, za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

HORNÍKOVÁ, V. *Analýza šikany a kyberšikany na SOU Sedlčany: bakalářská práce.* České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2020. 86 s. Vedoucí bakalářské práce: RNDr. Růžena Ferebauerová

Klíčová slova: šikana, agresor, oběť, přihlížející, rodina, vyšetřování, škola, kyberšikana, projevy kyberšikany.....

Práce analyzuje problém šikany a kyberšikany jako typy agresivního chování. Zabývá se jejich definicemi, projevy a aktéry. Dále práce nabízí možnosti, na koho se v případě šikany a kyberšikany obrátit pro pomoc jak online, tak osobně, ať už jako oběť, svědek, či rodič nebo pedagog. Součástí práce je i legislativa, která je spojena se šikanou a kyberšikanou. V poslední části práce jsou výsledky dotazníkového šetření, které autorka provedla na SOU Sedlčany mezi učiteli a žáky.

ABSTRACT

HORNÍKOVÁ, V.; *Analysis of bullying and cyberbullying at SOU Sedlcany: bachelor thesis. 86p.* Advisor: RNDr Růžena.. Ferebauerová

Keywords: bullying, aggression, victim, bystander, family, investigation, school, cyberbullying, cyberbullying signs....

The thesis performs an analysis of the issue of bullying and cyberbullying as two modes of aggressive behavior. Definitions, signs and the actors are described and discussed. Moreover, it also offers the means of addressing the issue of bullying and cyberbullying -- it provides a comprehensive list of both online and in-person venues and authorities to which one can turn to when in need, no matter if as a victim, witness, parent or pedagog. The theses offer also an overview of the Czech legislature related to bullying and/or cyberbullying. Last, but not least, the work contains results of the research (performed in the form of fill-in questionnaires) performed by the author at the SOU Sedlcany both among the teachers and the students.

Obsah

Úvod.....	9
1 Cíl a metodika bakalářské práce	10
2 Šikana.....	11
2.1 Vznik šikany ve skupině	13
2.1.1 Stádia (stupně) šikany	14
2.1.2 Oběť	16
2.1.3 Přihlížející a tolerující	18
2.1.4 Agresor	19
2.1.5 Rodiče	21
2.1.6 Škola.....	23
3 Kyberšikana.....	28
3.1 Projevy kyberšikany.....	33
3.2 Vysvětlení některých pojmů	34
3.3 Šíření Kyberšikany.....	35
3.4 Vyšetřování	35
3.5 Postup pro oběť kyberšikany	36
3.6 Kam se při šikaně a kyberšikaně obrátit?.....	37
4 Výsledky dotazníkového šetření	38
4.1 Cíl průzkumu.....	38
4.2 Metoda a vzorek respondentů	38
4.3 Dotazník pro žáky	38
4.4 Vyhodnocení dotazníku pro žáky.....	38
4.5 Dotazník pro učitele	57
4.6 Vyhodnocení dotazníku pro učitele	57
Závěr	62
Seznam použitých zdrojů	64
Seznam zkratek	66

Přílohy	67
Dotazník pro žáky	67
Dotazník pro učitele	70
SWOT analýza	72
Škola.....	76
Ukázka učebních oborů.....	77
Ukázka materiálů z projektu Bud' v bezpečí.....	78

Úvod

Každý člověk chce někam patřit. Chce, aby ho měl někdo rád, mít alespoň jednoho dobrého kamaráda a zapadnout do kolektivu. Jako dítě ve škole do třídního kolektivu, později do pracovního. Hlavně v pubertě jsou děti velmi citlivé. Chtějí zapadnout mezi vrstevníky, být oblíbenými a milovanými. Bohužel, ne každý se takovým stane. Ve svém životě potkáváme různé lidi. Některé označíme za přátele, některé bychom raději nikdy nepotkali. Možná i proto, že umí být hodně zlí. Spouštěčem k osobnímu útoku můžou být drobnosti. Odlišná barva pleti, vlasů, očí. Výstřednější styl oblečení.(=Odlišný styl oblékání.) Jiná chůze, tón hlasu... Začátek je „nevinný“ ve formě posmívání. Pokud ale vše není podchyceno včas, může přerůst legrace až do fáze šikany. Tyrany většinou netrápí výčitky svědomí. Myslí si, že si to oběť zaslouží. Podle nich nejde o žádný závažný problém, vždyť jejich publikum jim mučení schvaluje, natáčí si útok do mobilu nebo jim dokonce fandí. O takových případech velice často slyšíme v Televizních novinách nebo čteme v denním tisku. Ale co agresory k takovému chování vede? Proč oběti někdo včas nepomůže? Děti přece mají rodiče, učitele, kamarády... To opravdu nikdo nezpozoroval, že se děje něco špatného? Oběť se často tolik stydí, že se nikomu nesvěří. Začíná si myslet, že si vše zaslouží a mnohdy jako řešení volí sebevraždu. Pokud se dítě cítí bezmocně a nemá nikoho, kdo by mu pomohl, může se obrátit i k takovému řešení, jakým je sebevražda. Jak závažným tématem šikana a kyberšikana je, dokládá i výzkum Centra prevence rizikové virtuální komunikace (PRVoK), která varuje, že některou formu kyberšikany v minulém roce zažilo více jak 56% českých dětí ve věku od 11 do 17 let.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Cílem práce je analýza šikany a kyberšikany na SOU Sedlčany, Petra Bezruče 364, která se opírá o odbornou literaturu, internetové zdroje a školení, s tím, že tyto poznatky byly konfrontovány s výsledky dotazníkového šetření u učitelů teoretické i praktické výuky a žáků SOU Sedlčany.

Bakalářská práce je strukturována do čtyř základních kapitol. První kapitola definuje cíl a metodiku bakalářské práce, druhá kapitola se týká šikany. V dnešní době je slovo šikana používáno velice často. Někteří lidé toto slovo využívají i bez znalosti přesné definice. Nejedná se pouze o ubližování slabšímu, ale šikanu mohou zažívat i učitelé či jiní zaměstnanci školy. Šikana jako taková není trestným činem, ale v některých případech může být označena i jako organizovaný zločin. V bakalářské práci najdeme nejen definici šikany, ale i důležité informace o obětech, útočnících a o tom, jak šikanu ve školním prostředí řešit.

Třetí kapitola se zabývá kyberšikanou. Kyberšikana je také jednou z forem šikany. Tyto dvě formy ubližování od sebe nelze oddělit, neboť bez znalostí šikany se nelze zabývat ani kyberšikanou. Šikana se velmi často přesouvá i do kyberprostoru, kde je velmi špatně vysledovatelná. Autorka v kapitole nejprve vysvětlí, co je kyberšikana, poté se věnuje jejím projevům a možnostem šíření.

Na to, jak je šikana či kyberšikana nebezpečná, poukazuje i množství natočených filmů s touto tematikou. Varují nejen děti, ale i jejich rodiče, že důsledkem ubližování může být i nevratné poškození ať už fyzické, či psychické. V nejhorších případech bohužel může ubližování končit i smrtí.

Čtvrtá kapitola analyzuje a komparuje výsledky dotazníkového šetření. V průzkumu, který má za úkol zjistit názory a zkušenosti se šikanou a kyberšikanou na SOU Sedlčany, Petra Bezruče 364, jak ho vnímají učitelé i žáci, autorka zvolila samostatně vypracované anonymní dotazníky. V dotaznících najdeme i názory těch, kteří si šikanou prošli, a jejich nápady k možnostem prevence šikany a kyberšikany.

2 Šikana

Z francouzského *chicane*, někdy též byrokratické obtěžování, přetěžování a omezování. Šikana tedy není české slovo, proto se doporučuje používat slovo ubližování.

Počátky zpracovávání šikany sahají do roku 1969 ve Skandinávii.

„Označuje psychotraumatizaci dítěte ve skupině, která je vyvolána záměrným a opakovatelným ponižováním, zesměšňováním, omezováním jednoho či více dětí prostřednictvím přímé agrese nebo manipulace, které se neumí nebo nemůže dostatečně bránit. Šikanování naplňuje termín sociální patologie, protože postihuje sociální vztahy a vazby vrstevnického kolektivu. Její odlišení od přímé agrese je velmi obtížné, hraničním kritériem od přímé agrese je pocit uspokojení z moci nad druhým na straně agresora. K identifikaci šikanování může přispět poznání, zda šlo o záměrné, samoučelné a opakované jednání za současného zjevného nepoměru sil na straně agresora a oběti.“¹

Se šikanou se můžeme setkat ve všech kolektivech. Např. ve školách a školních zařízeních, v armádě, sportovních či jiných klubech, věznicích, v zaměstnání, ale i v rodinách. Většinou probíhá z pozice moci. I politický nátlak může být vnímán jako šikana. I moc daná policistům či úředníkům se může zdát některým občanům zneužita. Jsou však i opačné případy. Takovým příkladem může být případ, kdy žák či žáci šikanují své učitele. Učitel býval kdysi velkou autoritou, že si ho vážila celá vesnice. Toto zaměstnání dnes svou prestiž ztrácí.

Počet případů šikany stále stoupá. Mění se výrazně i brutalita aktérů. V naší zemi se neupravuje trestní odpovědnost dětí, přestože věk agresorů klesá. Stále platí hranice 15 let. Osoba mladší 15 let není trestně odpovědná. Soud pro mládež jí může uložit podle zákona např. ochrannou výchovu, návštěvy psychologické nebo terapeutické poradny. Jde o zákon č. 218/2003 Sb., Zákon o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže)²

---

¹ Vaničková, E., Interpersonální násilí na dětech, Praha, 2009, s.20

² ČESKO. Zákon č. 218/2003Sb.Trestní zákoník. In Sbíрка zákonů České republiky. 1.1.2004, .Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-218>>

Mladistvé od 15 do 18 let soud pro mládež posuzuje podle stejného zákona s ohledem na jejich rozumovou a mravní vyspělost. Po dovršení 18 let je osoba plně zodpovědná za své činy.

Šikana může mít mnoho forem. Ukradení nebo rozbití osobních věcí, slovní napadání, mnohdy i viditelné zranění na těle. Nejvíce upoutá zjevné ubližování. Modřiny vidíme snadněji než urážky. Modřina časem zmizí a tělo vypadá v pořádku, to však ještě neznamená, že člověk, kterému bylo ublíženo, skutečně v pořádku je. Bolest uvnitř člověka vidět nemůžeme. V některých situacích se můžeme domnívat, že jsme svědky šikany. Pokud ale takové chování nevykazuje všechny znaky šikany, jedná se o praktiky, které jsou jí blízké. Je tedy důležité, abychom znali rozdělení, které šikana má a uměli ji rozpoznat od jiného agresivního chování.

Šikanování můžeme členit na:

- 1. Přímé a nepřímé*
- 2. Fyzické a verbální*
- 3. Aktivní a pasivní³*

Praktiky blízké šikaně se liší tím, že nejde o opakované útoky. Pokud jde pouze o jeden, jakkoliv bolestivý útok a nemá žádné další pokračování, nejde o šikanu. Příkladem bývají rituály s nováčky k přijetí do spolku. Známe to všichni z amerických filmů pro teenagery, kdy je toto chování běžné již po generace, a to i ve velmi prestižních školách. I když oběť vše podstoupí dobrovolně a akce se řídí zvykovými pravidly, není tento čin neškodný. Takový zážitek zanechá v psychice člověka negativní stopu, kterou si nese s sebou po celý život. I tady mohou agresori získat myšlenku, že jde o normální chování, protože i vysoce postavení zaměstnanci škol takové chování tolerují a schvalují.

O šikanu se nejedná ani v případě pokud se dva kluci poperou o dívku. Nejde o šikanu, ale o agresivní chování.

Velmi často se jedná také o škádlení. „*Jaký je rozdíl mezi škádlením a šikanováním? Vnitřní rozdíl je veliký. Jestliže svého kamaráda škádlím, tak očekávám, že to bude legrace nejen pro mě, ale i pro něj. Ale když vidím, že to jako legraci nebere, že*

---

³ Kolář, M., Bolest šikanování, Praha, 2001, s. 32

je raněný, pak pocítím lítost a omluvím se mu. U šikany je to obráceně. Agresor chce druhému ublížit, chce ho ranit. A má z toho radost. Nejenom, že se mu neomluví, ale své chování opakuje. A většinou násilí stupňuje.“⁴

2.1 Vznik šikany ve skupině

„Demokracie ve společnosti stojí a padá s rovnoprávností vztahů mezi jejími členy a skupinami. Pro vztah, který označujeme jako šikanování, je příznačná naprostá asymetrie sil, kdy mocnější zneužívá slabšího a pošlapává jeho práva.“⁵

Začátek šikanování bývá velmi nenápadný. Nějaká urážka. Nejčastěji na příjmení, oblečení, nějakou odlišnost vzhledu. Velmi často také na sexuální orientaci. Zastavení šikany na samém počátku je nejjednodušší. Pokud někdo pocítí svoji velkou nadřazenost, ovlivňuje tím celou skupinu. Stává se vůdcem, kterého většina poslouchá nebo jeho chování toleruje. A to v jakémkoliv případě. Jak v pozitivním, tak i negativním chování. Agresivním chováním využívá vůdce skupinu ke svému prospěchu. Všichni se ho začnou bát. Celá skupina vnímá chování a výroky svých nadřízených. Učitele, ředitele. Pokud od autorit nebude jasný nesouhlas s násilím, povede jejich nečinnost k tomu, že si to celá skupina vyloží jako souhlas s chováním agresora. Oběť ztrácíme, posilujeme moc agresora. *„Lidé, kteří za výskyt šikany ve škole i na pracovištích odpovídají, často šikanu bagatelizují nebo přímo popírají, včetně rodičů šikanujících jedinců.“⁶* Mnoho ředitelů a třídních učitelů škol si nechce připustit šikanu žáků na škole. Popírá ji s tím, že o nic nejde. Možná pro zachování dobrého jména školy, možná si ani sami nechtějí připustit, že by se mohlo za jejich vedení ve škole něco takového stát. Druhým klíčovým bodem, kdy ubližování začíná, je osobnostní charakteristika všech členů skupiny. Zákeřnost šikany spočívá často v tom, že je dobře maskována, a proto je zpočátku rozdělení členů skupiny úplně jiné než v konečných stádiích. Kolektiv žáků se rozděluje na oběť, agresory, přihlížející a tolerující. Počet osob v jednotlivých skupinách se vždy liší. Ovlivňuje to velikost skupiny a složení lidí, které se v kolektivu nacházejí.

---

⁴Kolář, M., Škádlení nebo šikana., MIŠ - Minimalizace šikany, [online].[cit. 2020-02-03]. Dostupné z <http://www.minimalizacesikany.cz/chci-se-dozeptet/informace-o-sikane/193-skadleni-nebo-sikana>.

⁵ Kolář, M., Bolest šikanování, Praha, 2001, s.17

⁶ Koukolík, F., Drtilová J., Vzpoura deprivantů, Praha, 1996, s. 205

2.1.1 Stádia (stupně) šikany

Obecně lze říci, že čím déle ubližování trvá, tím více se stává utajovanou, promyšlenou a tolerovanou záležitostí. Tím pádem se hůře rozpoznává a řeší. Počet stádií je pět. Mají i své bližší označení.

Pro správný průběh vyšetřování, pomoc a potrestání aktérů je důležité určit, ve které fázi šikany se právě nacházíme. V momentě, kdy budeme reagovat pouze na vnější projevy šikanování (odchylky od školních či společenských pravidel chování, popř. právních norem) a nebudeme respektovat zvláštnosti jednotlivých stádií, se naše dobře míněná snaha s největší pravděpodobností mine účinkem, ba může vyznít rizikově v tom smyslu, že můžeme nadělat více škody než užítku.⁷

První stupeň

Tuto fázi nazýváme „Zrodem ostrakismu,“

„Jde o mírné, převážně psychické formy násilí, kdy se okrajový člen necítí dobře-je neoblíben a neuznáván. Ostatní ho více či méně odmítají, nebaví se s ním, pomlouvají ho, sprádají proti němu intriky, dělají na jeho účet „drobné“ legrácky.

V první fázi jde i o nejsnadnější zastavení šikany. Musíme ji tedy odhalit včas. V této fázi většinou stačí rozhovor s aktéry a drobný trest či pokárání. Riziko neodhalení v tomto stádiu vede ke zhoršování situace. V druhém stupni již většinou pouze rozhovor nestačí. Je důležité ukázat agresorům, že s jejich chováním nesouhlasíte a nebudete jim ho tolerovat. Trest by měl odpovídat nepřipustnému chování.

Druhý stupeň

Fáze fyzické agrese a přitvrzování manipulace

„Zážitek, jak chutná moc, když bijí a týrá někoho slabého a ustrašeného, může vyvolat u disponovaných jedinců prolomení posledních zábran a oni začínají své agresivní chování opakovat. Velmi nepříznivou variantou je, když násilí začne praktikovat vůdce a hvězda skupiny jako „úlevnou“ zábavu nebo prostě jen pro obveselení sebe a okruhu svých obdivovatelů.“⁸

---

⁷BENDL, S., Prevence a řešení šikany ve škole, Praha, ISV, 2003, s. 33.

⁸ KOLÁŘ, M., Skrytý svět šikanování ve školách, Praha, 1997 s.32

Třetí stupeň

Klíčový moment – vytvoření jádra

„Jestliže se nepostaví pevná hráz přitvrzeným manipulacím a mnohdy i počáteční fyzické agresí jednotlivců, často se utváří skupinka agresorů, „úderné jádro“. Tito šířitelé „viru“ začnou spolupracovat a systematicky, nikoliv již pouze náhodně, šikanovat nejvhodnější oběti.“⁹

Čtvrtý stupeň

Přijímání norem agresora

„V případě, že není ve skupině silná pozitivní podskupina, činnost agresorů může bez odporu pokračovat. Normy agresorů jsou přijaty většinou a stanou se nepsaným zákonem. V té době získá neformální tlak ke konformitě novou dynamiku a málokdo se mu dokáže postavit. Následkem toho dojde ve skupině k šokující proměně.“¹⁰

Pátý stupeň

Totalita, dokonalá šikana

„Agresori sami sebe označují za nadlidi, nacisty, plantážníky, krále, velkoknížata, ministry, kingy, mazáky... a své oběti za podlidi, židy, negry, poddané, nevolníky, hulibrka, bažanty.“¹¹

V pátém a posledním stupni šikany již není snadné šikanu a její hlavní aktéry odhalit. V této fázi se celá skupina rozdělila a onemocněla. Přijala agresivní chování ve skupině za normální. Mohou mít strach, aby nebylo ubližováno i jim, nebose nenašel nikdo, kdo by šikanu zastavil. V pátém stádiu šikany už není snadné ve skupině najít někoho, kdo pomůže označit agresory. Vyšetřování je složité, většina lidí ze skupiny bude vůdce krýt.

---

⁹ KOLÁŘ, M., Skrytý svět šikanování ve školách, Praha, 1997, s.35

¹⁰ KOLÁŘ, M., Bolest šikanování, Praha, 2001, s.39

¹¹ KOLÁŘ, M., Bolest šikanování, Praha, 2001, s.40

2.1.2 Oběť

Oběť nahrazujeme slovem ublížený

Typologie obětí

1. *Oběti „slabé“ s tělesným handicapem*
2. *Oběti „silné“ a nahodilé*
3. *Oběti „deviantní“ a nekonformní*
4. *Šikanovaní žáci s životním scénářem obětí¹²*

Ublížený prožívá vnitřní boj. Cítí vše jako vlastní selhání. Myslí si, že něco mohl udělat jinak. Být po všech stránkách jiný, lepší... Oběti šikany se často stávají záškoláky. „Častěji navštěvují lékaře s rozmanitými příznaky včetně poruch vědomí, zvracení, bolesti v končetinách, bolesti hlavy.“¹³ Zhoršují se jejich výsledky. Nenavazují nové vztahy, své přátele postupně ztrácí, nevěří nikomu. Šikana je vidět i v řeči těla. Ublížený má strach i z pohlázení. Jakékoliv náznaky nepohodlí většinou se šikanou souvisí. Proto je dobré zjistit, jak se lidem spí. Signálem je i umocňování bezpečí. Ublížení například zamknou a ještě nechají klíče zastrčené v zámku.

Oběti nemají téměř žádné sebevědomí. Obecně lze říci, že čím má oběť nižší sebevědomí, tím snadnějším se stává terčem. Podobně jako týrané ženy, když neustále poslouchají, jak jsou špatné, nic neumí, všechno dělají špatně. Získávají pocit, že si vše zaslouží. Deprese je dovedou k alkoholu, cigaretám, drogám, někdy k sebepoškozování, anorexii, dokonce až k sebevraždě.

Oběti můžeme rozdělit na ty, co dokážou nebo nedokážou o dané věci mluvit. Cítí strach a stud a většinou neví, komu se svěřit. Bojí se, aby se situace ještě nezhoršila, proto dlouho vyčkávají, než se někomu svěří. Obezřetně sledují a mapují si chování člověka, než si vyberou toho, komu vše poví. Každý ublížený by měl vědět, na koho se obrátit. Hlavně pokud jde o dítě. Měl by to být někdo, kdo bude dítěti naslouchat, bude mu věřit a bude mu umět pomoci.

---

¹²KOLÁŘ, M., Bolest šikanování, Praha, 2005, s.89

¹³ KOUKOLÍK, F., Drtilová J., Vzpouřivá deprivantů, Praha, 1996, s.210

Jde nejčastěji o

- 1) rodiče
- 2) někoho z rodiny
- 3) kamaráda-kamarádku
- 4) partnera-partnerku
- 5) trenéra nebo vedoucí zájmového kroužku
- 6) učitele -učitelku
- 7) ředitele- ředitelku
- 8) policii
- 9) linku bezpečí

Rozdělení obětí do skupin:

„Pasivníoběti: jedná se o bojácné, opatrné a uzavřené děti, které jsou často fyzicky slabé a těžko si hledají přátele, nemají dostatek dovedností a sebedůvěry, aby se dokázaly samy bránit.

Provokující oběti: schválně provokují a podněcují negativní reakce ostatních, pošklebují se a posmívají, ale pokud jim druzí oplácejí stejnou mincí, hned si stěžují.

Účelové oběti: takové děti na sebe berou roli obětí, aby získaly uznání a popularitu, často hrají roli „třídního šaška“ nebo se připojují k výtržnickému chování, aby neměly problémy s přijetím do skupiny.

Falešné oběti: Jedná se o děti, které si přehnaně stěžují na ostatní, obvykle se jejich chování zaměřuje na získání pozornosti.¹⁴

Přeložit šikanované dítě do jiné školy není vhodné. Nejen že v danou chvíli trestáme oběť, nikoliv útočníka, ale je to pouze únik a nikoliv řešení. Velmi často se stává, že i v dalším životě se oběť stává znovu šikanovanou. Je známo mnoho takových případů. Ublížení začínají být osamoceni, ztrácejí své kamarády, nové vůbec nehledají. Nevěří nikomu. Oběti mají trauma na celý život. Nesou si ho s sebou navždy. Je to jako noční můra, kterou prožívají znovu a znovu. I po mnoha letech se může nějakým impulzem opětovně vyvolat. Spustit trauma může i do té doby neznámý pocit bezpečí. Takové trauma se nazývá posttraumatická stresová porucha. Stejným traumatem mohou trpět vojáci, kteří se vrátili z vojenských misí. PTSD je stav člověka, který prožil, stal se

---

¹⁴BENDL, S., Prevence a řešení šikany ve škole, Praha, ISV, 2003, s.43

svědkem nebo byl konfrontován s událostí, jejíchž součástí bylo bezprostřední nebo možné ohrožení na životě, popřípadě těžké zranění nebo ohrožení tělesné integrity, které se týkalo jich samotných nebo druhých lidí.¹⁵Lidé s tímto traumatem mívají pocit strachu a bezmoci, také mohou trpět poruchami paměti. V průběhu stresu se kromě řady dalších změn uvolňují z nadledvinek „protistresové“ hormony. Jedním z nich je kortizol. Biologickým smyslem jejich činnosti je ochrana vlivu proti stresu. Tato ochrana má však při vysoké hladině stresových hormonů, zejména dlouhodobém stresu, nepříznivé vedlejší účinky.¹⁶Pokud takové trauma trvá do 3 měsíců, označují ho lékaři jako akutní, po této době již jako chronickou PTSD. U obětí šikany roste pravděpodobnost, že se sami později budou dopouštět násilí, možná i vlivem PTSD nebo tím, že také přijmou ubližující chování jako normální.

2.1.3 Přihlízející a tolerující

Ani ti, co se „jen dívají“, nejsou bez viny. Získávají pocit, že porušování norem slušného chování je v pořádku, není trestáno a společnost ani jim nedokáže bezpečí zaručit. Bojí se toho, že by mohli být také napadeni, uráženi... Jsou rádi, že je ubližováno někomu jinému. Mohou si i myslet, že jich se to přece netýká, proto jsou k problému pasivní. Není tomu tak. I tím, že se někdo stane divákem a nedělá nic pro to, aby situaci změnil, stává se spolupachatelem. Dávají agresorovi najevo, že to dělat může, že není nikdo, kdo by ho zastavil, není nikdo, kdo by oběti pomohl. *„Někdy přihlízející proti probíhající šikaně otevřeně vystoupí a odsoudí toto jednání v rámci skupiny. Podobná reakce je jedním z nejsilnějších faktorů bránících jejímu dalšímu pokračování a šíření.“*¹⁷

Z každé zdravé skupiny může vzniknout nemocná, stačí i jeden agresor. U rizikových tříd je dobrá exkurze do nápravného zařízení nebo vězení. Špatné zkušenosti s ubližováním mají i členové sportovních klubů, kde je důležitá výkonnost.

---

¹⁵ KOUKOLÍK, F., Drtilová J., Vzpoura deprivantů, Praha, 1996, s.213

¹⁶ KOUKOLÍK, F., Drtilová J., Vzpoura deprivantů, Praha, 1996, s. 215

¹⁷ ČERNÁ, A., Kyberšikana Průvodce novým fenoménem, Praha, 2013, s.17

Rozdělení a typy přihlížejcích:

- 1) *„Následovníci agresora, kteří jej sami aktivně podporují*
- 2) *Ti, kdo agresora otevřeně podporují, například ho povzbuzují, ale sami oběti neublíží*
- 3) *Ti, kdo agresora podporují, ovšem ne otevřeně, a zůstávají pasivní*
- 4) *Nezúčastnění pozorovatelé*
- 5) *Ti, kdo nesouhlasí s šikanou, jsou na straně oběti, ale nečiní tak otevřeně a celkově se nijak aktivně neprojeví*
- 6) *Ti, kdo se oběti otevřeně snaží pomoci“¹⁸*

2.1.4 Agresor

Slovo agresor nahrazujeme slovem ubližující.

„Ubližující opakovaně, dlouhodobě využívá nepoměru sil. Agresor demonstruje svoji sílu samoučelnou agresí a nepříjemností útoku. Dítě se naučí, jak lze zneužitím síly ovládnout jiné lidi. Šikanující chování se stane součástí jejich sociálně psychologické výbavy, často zřejmě antisociálního chování.“¹⁹ V dnešní době nenarůstá počet násilníků. Jsou však mnohem rafinovanější, brutálnější. Dítě, které vyrůstá s někým, kdo se mu věnuje, miluje ho a povídá si s ním, nebývá citově otupělým. Špatnou výchovou a nezájmem se vše mění. Z citové nejistoty narůstá pocit méněcennosti. Z nudy dítě začíná vymýšlet něco, co ho pobaví. Hromadí se v něm zlost, která nakonec bude muset ven. Měli bychom mít tedy přehled o tom, co náš potomek dělá, a všimnout si všech varovných signálů. Každá porucha chování má svou příčinu.

Alexandr Mitscherlich řekl: *„Žádná jiná bytost není tak agresivní vůči jedincům svého druhu jako člověk.“* S tímto tvrzením se autorka zcela neztotožňuje. Je známo mnoho zvířat, které se navzájem i pojídají. *„Že jsou pavouci nevyčerpatelnou studnicí příkladů kanibalismu, dokládají také cedivky domovní: Když se z oplozených vajíček vylíhnou malí pavoučci, matka se o ně musí nějak postarat. Naklade proto další, tentokrát již neoplozená vajíčka, jež pak potomstvu několik dní slouží jako potrava. Mlád'ata však dál rostou a mají stále větší hlad – nakonec proto samice svolá potomky na jednu*

---

¹⁸ ČERNÁ, A., Kyberšikana Průvodce novým fenoménem, Praha, 2013, s.70

¹⁹ KOUKOLÍK, F., Drtilová J., Vzpoura deprivantů, Praha, 1996, s.210

*hromadu, vrhne se do jejího středu a nabídne jim své vlastní tělo jako poslední mateřskou večeři.*²⁰ Autorka však usuzuje, že takové chování zvířat není promyšlený čin s cílem se pobavit. Zvířata většinou jednají z hladu. Ublíživí při šikaně nemívají hlad. Nechtějí být dopadeni, chtějí obdivovatele, moc a sílu. Jednají promyšleně, svůj čin si připravují a stupňují svou brutalitu.

Tak jako si vás dlouho mapují ublížení, sledují vás dlouho i agresoři. To ale z jiného důvodu. Agresor vás testuje a začne být závislý na vašich slabostech. Schválně vymýšlí možnosti, jak oběti co nejvíce ponížit.

*„Deprivanti (od slova deprivare- lat. zprostit) jsou lidé, kteří z biologických, psychologických nebo sociokulturních důvodů nedosáhli lidské normality či o ni přišli. Ve vztahu k normalitě jsou to lidé v různém stupni a rozsahu nepovedení nebo zmrzačení, nikoliv nemocní. Postižení je výraznější v citové a hodnotové než v intelektuální oblasti.“*²¹

V současné době jsou definovány tři typy agresorů.

1. Typ *„hrubý, primitivní, impulzivní, se silným energetickým přetlakem, kázeňskými problémy – narušeným vztahem k autoritě, někdy zapojený do gangů páchajících trestnou činností.*

Vnější forma šikanování:

Šikanuje masivně, tvrdě a nelítostně, vyžaduje absolutní poslušnost, používá šikanování cíleně k zastrašování ostatních.

Specifika rodinné výchovy:

*Častý výskyt agrese a brutality rodičů, jakoby agresoři násilí vraceli nebo ho napodobovali“*²²

2. Typ *„velmi slušný, kultivovaný, narcisticky šlechtěný, sevřený, zvýšeně úzkostný, někdy i se sadistickými tendencemi v sexuálním smyslu.*

Vnější forma šikanování:

---

²⁰Pecháček, P., Drsná pravidla zvířecího kanibalismu: Jez, nebo tě snědí. [online].100+1 zahraničníchzajímavostí, 2017, [cit. 2020-02-06]. Dostupné z WWW: <<https://www.stopplusjednicka.cz/drsna-pravidla-zvireciho-kanibalismu-jez-nebo-te-snedi>>.

²¹ KOUKOLÍK, F., Drtilová J., Vzpouza deprivantů, Praha, 1996, s. 44

²²Portál prevence rizikového chování, Agrese a šikana – Osobnost agresora. [online].[cit. 2020-02-01]. Dostupné z WWW<<http://www.prevence-praha.cz/agrese-a-sikana?start=3>>

Násilí a mučení je cílené a rafinované, děje se spíše ve skrytu, bez přítomnosti svědků.

Specifika rodinné výchovy:

Časté uplatňování důsledného a náročného přístupu, někdy až vojenského drilu bez lásky.²³

3. Typ - „Srandista“:

-,optimistický, dobrodružný, se značnou sebedůvěrou, výmluvný, nezřídka oblíbený a vlivný.

Vnější forma šikanování:

Šikanuje pro pobavení sebe i ostatních, patrná snaha vypíchnout „humorné a zábavné“ stránky.

Specifika rodinné výchovy:

Nejsou zaznamenána významná specifika, pouze v obecnější rovině je přítomna citová subdeprivace a absence duchovních a mravních hodnot v rodině.²⁴

Agresorem se člověk nenarodí, musí projít životními cestami a na nich by měl potkat někoho, kdo by ho ze špatných cest přivedl zpět na ty dobré. Bývají to v první řadě hlavně rodiče. Pokud se nikdo takový nenajde, mívají agresori opětovné problémy se zákonem.

2.1.5 Rodiče

Začátek všeho je v rodině.

Dítě, které vyrůstá s někým, kdo se mu věnuje, miluje ho a povídá si s ním, nebývá citově otupělým. Špatnou výchovou a nezájmem se vše mění. Z citové nejistoty narůstá pocit méněcennosti. Z nudy dítě začíná vymýšlet něco, co ho pobaví. Hromadí se v něm zlostba, která nakonec bude muset ven. Měli bychom mít tedy přehled o tom, co náš potomek dělá a všimnout si všech varovných signálů. Každá porucha chování má svou příčinu.

---

²³Portál prevence rizikového chování, Agrese a šikana – Osobnost agresora. [online].[cit. 2020-02-01]. Dostupné z WWW<<http://www.prevence-praha.cz/agrese-a-sikana?start=3>>.

²⁴Portál prevence rizikového chování, Agrese a šikana – Osobnost agresora. [online].[cit. 2020-02-01]. Dostupné z WWW<<http://www.prevence-praha.cz/agrese-a-sikana?start=3>>.

Dítě si rovněž osvojuje chování, které vidí. Pokud od mala vidá agresivitu v rodině nebo v televizi, je pravděpodobné, že takové chování považuje za normální. O tom, že televizní násilí je jednou z příčin nevhodného chování, zločinnosti a násilí ve společnosti, již nelze pochybovat. Důkazy přináší jak laboratorní výzkum, tak vědecké práce. Televizní násilí ovlivňuje nezletilé jedince obou pohlaví, ve všech věkových skupinách, na všech socioekonomických úrovních a na všech úrovních inteligence.²⁵ „Vliv televizního násilí se neomezuje na děti, které jsou agresivní již v důsledku své dispozice, ani se neomezuje na tuto zemi. Nelze ignorovat skutečnost, že v jedné studii za druhou, stejně jako v jedné zemi za druhou, shledáváme mezi televizním násilím a chováním dětí, které jsou mu vystaveny, stejný vztah....“²⁶

Situace není lehká pro rodiče agresora ani oběti.

Napadené dítě potřebuje podporu. Potřebuje, aby mu někdo slíbil, že už to bude dobré. Potřebuje pocítit, že už na to není samo. Dítě je pokračováním svých rodičů, je z jejich krve. Pro rodiče není snadné poslouchat, jak někdo jejich dítěti ubližoval. Zkřivit dítěti vlasek znamená zaútočit rovněž na jeho zploditele. Proto některý rodič útok na dítě bere jako útok na něj. Každý případ je jiný. Každý člověk je jiný. Asi každý rodič by chtěl dítěti pomoci ihned.

Variant, jak pomoci svému dítěti, rodiče vymyslí několik.

Jako první nápad, hlavně otců, je pomsta. Je i nejrychlejší. Rodič na dotyčného počká a vyřeší to po svém - dalším psychickým nebo fyzickým útokem. Nemůžeme však jednat sami a útok oplácet útokem.

Nejhorší varianta reakce rodiny je, když dítěti nevěří nebo mu řeknou, že si za vše může samo. To už dítě slyšelo od toho, kdo mu ubližoval.

Pokud nebudou činit nic, mohou být dle zákona zákonní zástupci také potrestáni. A to za zanedbání výchovy dítěte nebo ohrožení mravní výchovy mládeže.

Zákonní zástupci by v nejlepším případě měli vyhledat odbornou pomoc u policie. Historicky je však ochrana práv obžalovaného starší než toho, kdo byl trestným činem poškozen. Na pachatele se musí pohlížet jako na nevinného, dokud není pravomocně odsouzen. Je pravda, že ze začátku není situace pro nikoho snadná. Dítě si při výsledku

---

²⁵ KOUKOLÍK, F., Drtilová J., Vzpoura deprivantů, Praha, 1996, s. 223

²⁶ KOUKOLÍK, F., Drtilová J., Vzpoura deprivantů, Praha, 1996, s. 223

prochází vším znovu. Musí sdělit všechny okolnosti ubližování někomu dalšímu. Policista i všechny zúčastněné osoby, by však měli mít citlivý a ohleduplný přístup k oběti. „*Nejedná-li se o trestný čin, ale jednání vykazuje znaky přestupků, šetří se věc podle přestupkového zákona, kde bychom mohli jednání zařadit pod § 49 Přestupky proti občanskému soužití.*“²⁷

Šikana není trestným činem, vykazuje však znaky trestných činů. Zejména, „*§146 Ublížení na zdraví, §171 Omezování osobní svobody, §173 Loupež, § 175 Vydírání, § 176 Útisk, § 184 Pomluva, § 185 Znásilnění, § 187 Pohlavní zneužití, § 192 Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií, § 205 Krádež, § 228 Poškození cizí věci, § 353 Nebezpečné vyhrožování a další.*“²⁸

2.1.6 Škola

Navštěvovat školu, kam se dítě nebude bát chodit, by mělo být samozřejmostí. Šikanu nelze vymýtit, lze jí pouze minimalizovat. Uvádí se, že šikana je na každé škole. Když se odhalí a začne řešit včas, nemusí propuknout do obřích rozměrů. „*Učitelé, školní metodici prevence, výchovní poradci a další pedagogičtí i nepedagogičtí pracovníci ve školství mnohdy nevědí, co mají přesně dělat, když nastanou nestandardní rizikové situace ve škole.*“²⁹ Rodiče mají právo zažalovat učitele za nečinnost. Rovněž mají právo obrátit se se stížností na ministerstvo školství.

Škola nese zodpovědnost i za škody, které má zákonný zástupce ve chvíli, kdy dítě nemůže navštěvovat školu v důsledku újmy.

Pokud se jedná o přestupky nebo o trestné činy, oznamujeme událost Policii ČR a OSPOD. Pokud jde o závažné případy, doporučuje se nevolat policii, ale rovnou kriminální policii, která případ stejně přebere, a vy ušetříte čas.

, *Metodický pokyn MŠMT k řešení šikanování ve školách a školních zařízeních č.j. MSMT-22294/2013-1 k šikanování uvádí: „Šikanování“ je mimořádně nebezpečná forma násilí (agrese), který ohrožuje naplňování zásad a cílů vzdělávání ve škole a*

²⁷ MIOVSKÝ, M., Prevence rizikového chování ve školství, Praha, 2015, s. 224

²⁸ MIOVSKÝ, M., Prevence rizikového chování ve školství, Praha, 2015, s. 224

²⁹ MIOVSKÝ, M., Prevence rizikového chování ve školství, Praha, 2015, s. 203

školském zařízení. V místech jejího výskytu dochází ke ztrátě pocitu bezpečí žáků, který je nezbytný pro harmonický rozvoj osobnosti a efektivní výuku. ³⁰

Vyšetřování ve škole

Jaké jsou pádné důvody k vyšetřování?

1. Telefonická nebo osobní informace rodičů o podezření na šikanování, případně přímo kategorická žádost o vyšetření týrání jejich dítěte
2. Náhlým, „provalením“ šikanování (dochází k tomu rozmanitým způsobem – učitel přijde do hodiny dříve a přistihne dva chlapce, jak škrtní spolužáka za nadšeného pokřiku ostatních, nebo agresoři těžce zraní oběť a nepodaří se jim to zakamuflovat apod.)
3. Zoufalou reakcí oběti, případně jejího kamaráda - tajně navštíví učitele a případ ohlásí, někdy píšou alespoň anonymní dopisy a strkají je pod dveře kabinetu.³¹

I kdyby byl pátek odpoledne, učitel měl po pracovní době a měl být již někde jinde, ve chvíli, kdy se na něj obrátí žák s prosbou o pomoc, měl by ho vždy vyslechnout. Vybral si právě vás a přijít se svěřit a požádat o pomoc pro něj je velice těžké. Jakékoliv odmítnutí bude mít vliv na psychiku oběti.³²

Při rozhovoru s jednotlivými protagonisty šikanování musíme vědět nejen na co se zeptat, ale i jak se zeptat. U rozhovoru s obětí jsou vhodné otázky otevřené. Důležité místo by měly mít účastné otázky a otázky vyjadřující zájem. Naproti tomu málo vhodné bývají uzavřené otázky, na něž jsou odpovědi ano či ne.³³

Nevhodné věty, které můžeme říct:

A nelžeš mi? Necháme to na jindy. Řekni to někomu jinému.... apod.

Ani věta „Jsem rád, že jsi přišel“ není příliš vhodná. Nikdo za to přece není rád. Jde o obrovský problém.

---

³⁰ MIOVSKÝ, M., Prevence rizikového chování ve školství, Praha, 2015, s. 224

³¹ KOLÁŘ, M., Bolest šikanování, Praha, 2005, s. 109

³² MALÉŘ, J., Strategie vyšetřování šikany

³³ KOLÁŘ, M., Bolest šikanování, Praha, 2005, s. 119

Neříkat šikanovat, ale ubližovat.

Naopak vhodné:

Je dobře, že jsi přišel právě za mnou.

Kdyby tohle udělal někdo mně, nevím, jestli bych měl tolik odvahy, abych to někomu řekl. (Říkám mu tím, že je lepší než já.)

Není někdo, kdo nemá tolik odvahy jako ty? Aby za mnou přišel?

(Zjišťujeme počet dalších, kterým je ubližováno.)

Kdo to může vymýšlet? Koho všichni poslouchají?

(Dítě nepochopí větu, kdo je formální agresor.)

Díky tobě tomu začínám lépe rozumět.³⁴

Po zmapování situace a zodpovězení sedmi výsledkových otázek: Co, kdy kde, kdo, jak, proč, čím.

- 1) *Kdo je obětí, popřípadě kolik je obětí?*
- 2) *Kdo je agresorem, popřípadě kolik je agresorů? Kdo z nich je iniciátor, kdo je aktivní účastník šikanování a kdo je obětí i agresorem?*
- 3) *Co, kdy, kde a jak dělali agresoři konkrétním obětem?*
- 4) *K jak závažným agresivním a manipulativním projevům došlo?*
- 5) *Jak dlouho šikanování trvá?*³⁵

Tak jako rozbité zrcadlo střípek po střípku slepujeme celek, nakonec mu dáme rám. Zarámovat musíme i vše, co nám žák sdělil. Neřekneme mu, že už je po všem. Ještě zdaleka není. Je to začátek dlouhé cesty. V tuto chvíli odlehčíme situaci vyřčením nějaké veliké hlouposti, aby se usmál a cítil úlevu, že vám to řekl.³⁶

Ublížení vědí, že to zase přijde, že se to zase stane. Vycítí čas, kdy jim bude zase ubližováno. Oběti nabídneme nápad, který dává psychickou sílu se postavit příští těžké

---

³⁴ KOLÁŘ, M., Bolest šikanování, Praha, 2005, s.109

³⁵ KOLÁŘ, M., Bolest šikanování, Praha, 2005, s.113

³⁶ MALÉŘ, J., Strategie vyšetřování šikany

chvíli. Je to zbraň ve formě rady. Až je příště uvidíš, představ si, že jsou úplně nazí, bez zubů nebo vlasů. Představ si obrovského růžového slona, který se jím snese přímo na hlavu. Fantazií se dá přenést přes ubližování.³⁷

Dalším krokem pro učitele je zahájení vyšetřování. Agresoři by však o tomto kroku neměli vědět. Je zřejmé, že úplně jiný rozhovor povedeme s oběťmi, jiný s agresory a jiný se svědky. Jinak budeme mluvit s rodiči oběti, jinak s rodiči agresorů. Velké odlišnosti budou i mezi konkrétními jednotlivci, například mezi různými agresory.³⁸

Ohnisko musíme nechat až nakonec. Postupně odebíráme k pohovoru všechny aktéry. Nenápadně. Třída nesmí vědět, že se něco děje. Nevracíme je zpět do kolektivu, ale do jiné místnosti. Nesmějí mít prostor k tomu, aby se domlouvali. Formálního vůdce si necháme jako posledního. Musíme ho nachytat na úplných maličkostech. Největší obavou agresorů je strach z prozrazení. Proto bude hodně lhát a mlžit.

Nikdy nekonfrontujeme oběť s agresorem přímo! To je nejčastější a největší chyba.

Další chyby při vyšetřování:

- 1) Vyšetřování agresorů i oběti společně.
- 2) Berou se vážně falešní svědkové.
- 3) Nebere se zřetel na trauma, stud, a mlčenlivost oběti.
- 4) Bezprostředně se konfrontuje výpověď týraného žáka s výpověďmi jeho mučitelů.
- 5) Nezřídka se oběť nechá odejít ze školy, případně se převede do vedlejší třídy.³⁹

Vnitřní pohled zúčastněných osob ve skupině se nerovná pohledu vnějšímu. Čím více se může skupina zdát v pořádku, tím více je ztotožněna s agresorem. Pokud žáci hovoří o agresi, jsme v začátečních stádiích šikany. V pokročilých stádiích už žáci mlčí, nemluví, nechtějí vám pomoci s usvědčením agresora. Jde o nemocnou skupinu. S takovou skupinou je třeba začít pracovat, aby se znova stala zdravou.⁴⁰ Půjde o

---

³⁷ KOLÁŘ, M., Bolest šikanování, Praha, 2005, s.109

³⁸ KOLÁŘ, M., Bolest šikanování, Praha, 2005, s.119

³⁹ KOLÁŘ, M., Bolest šikanování, Praha, 2005, s. 21

⁴⁰ MALÉŘ, J., Strategie vyšetřování šikany

dlouhodobou práci ve formě stmelování kolektivu a her. Nikoliv však her, při kterých se soupeří, ale naopak těch poznávacích. Musíte v žácích vzbudit důvěru.

3 Kyberšikana

Kybernetická šikana, kyberbullying, nebo také počítačová šikana je jedním z druhů kybernetické kriminality. Pojem kybernetická kriminalita je odvozován od pojmu kybernetický prostor, případně zkráceně kyberprostor. Kyberprostor je virtuální prostředí, které nemá začátek ani konec, nezná hranice národních států a nelze tedy určit, jak rozsáhlý je.⁴¹

Před lety se za nejhorší vynález považovala televize. O jejím špatném vlivu na vývoj dítěte bylo napsáno mnoho článků a publikací. „*Dětsí lékaři by měli přimět rodiče dětí mladších dvou let, aby těmto dětem zabránili sledovat televizi.*“⁴²

V současné době však televizi vystřídal jiný fenomén, o kterém se před lety vůbec nevědělo. Od nejútlejšího věku svým potomkům půjčujeme mobily, tablety, počítače. Nutno podotknout, že tyto přístroje zvládají mnohdy lépe než dospělí. „*Tento krásný nový digitální svět má ale i svou stinnou stránku, které říkáme kyberšikana.*“⁴³ Děti se vlastně ničeho nebojí. Ani používání přístroje, natož někoho, koho vlastně ani nevidí. Odmalička jim vštěpujeme, že nesmí mluvit s cizími lidmi ani s někým někam jít! Děti s nikým nejdu, sedí doma, kde by měly být v bezpečí. Svou bezpečnost si mohou však ohrozit sami. A děti nejvíce ohroženou skupinou jsou. „*S nárůstem přístupu k prostředkům digitální komunikace se i metody kyberšikany staly sofistikovanějšími. Oběti kyberšikany mohou být týrány nejrůznějšími způsoby., které pachatele stojí minimální námahu a peníze - počínaje otravnými telefonáty a konče falešnými webovými stránkami. To vede k obavám o bezpečnost dětí a dospívajících ve světě textových zpráv, Facebooku, Twittru a dalších sociálních sítí.*“⁴⁴

Při kyberšikaně oběť častokrát nezná totožnost agresora. Ve virtuálním světě může být kdokoliv čímkoliv. Můžeme si vybrat jméno nebo přezdívku, můžeme se vydávat za někoho jiného nebo jednat anonymně.

Kybernetické kriminalitě se věnuje stále větší pozornost. Lidé totiž využívají internet mnoha způsoby. Většinou to bývá na legální záležitosti, někdy však sociální sítě

⁴¹POLICIE ČR, Kyberkriminalita, [online].[cit. 2020-22-03]. Dostupné z WWW: <<https://www.policie.cz/clanek/kyberkriminalita.aspx>>.

⁴² KOUKOLÍK, F., Drtilová J., Vzpoura deprivantů, Praha, 1996, s. 219

⁴³ ROGERS, V., Kyberšikana pracovní materiály pro učitele a žáky i studenty, Praha, 2011, s.28

⁴⁴ ROGERS, V., Kyberšikana pracovní materiály pro učitele a žáky i studenty, Praha, 2011, s.28

zneužívají k tomu, aby někomu způsobili nepříjemnosti nebo dokonce ublížili. Nejen fyzické ublížení či vražda je však trestným činem. „V roce 2019 bylo v oblasti kybernetické kriminality a kriminality páchané na internetu evidováno 8 417 trestných činů, což ve srovnání s rokem 2018 (6 815) potvrzuje nárůst o více než 1 600 skutků. Tradičně nejpočetnější skupinou v oblasti kybernetické kriminality a kriminality páchané na internetu jsou různé formy podvodného jednání (více než polovina všech evidovaných skutků), vedle kterých jsou nemalou měrou zastoupeny i pojistné podvody. Téměř o třetinu vzrostl počet případů tzv. hackingu (na 930), což jsou zejména případy neoprávněného přístupu k počítačovému systému a nosiči informací. Tato skupina trestných činů svým počtem začala převyšovat mravnostní trestné činy.“⁴⁵

Být neustále on-line je pro většinu lidí, hlavně teenagerů, nutností. S tím souvisí i mediální vybavenost. „Celkem 84% dětí ze třetí až deváté třídy má mobilní telefon, u dětí ve věku 14-15 let je to celých 96%. S přístupem na internet je to podobné. Celkem 91% dětí ze třetí až deváté třídy má přístup na internet. V osmé a deváté třídě je to 98% a přitom téměř dvě třetiny osmáků a devátáků mají počítač přímo ve svém pokojíčku.“⁴⁶

Některé děti nezastaví ani to, že je vyučovací hodina. Ačkoliv se učitel snaží udržet kázeň, dítěti telefon odebrat nelze.

Uživatelé sítí touží po nových, čerstvých informacích. Mohou komunikovat s každým. Není překážkou, že nejsou zrovna v místnosti, že odjeli stovky kilometrů daleko, že se nikdy ani neviděli. V takových případech je kontakt možná i pochopitelný. Alarmující se však stal pro autorku případ jedné studentky.. Dívka měla narozeniny. Její přítel jí sice popřál, ale pouze přes síť, a to seděl u večeře proti ní.

I z tohoto důvodu se autorka domnívá, že původní záměr přiblížit lidi k sobě, se úplně změnil.

Mnoho lidí se dnes seznamuje přes internetové seznamky. A není tím myšleno pouze hledání partnera. Není nic zvláštního, že má někdo stovky přátel na síti, ale skutečného přítele, se kterým by šel ven, nenajde. Dnes je v módě mít co nejvíce online přátel. Častokrát ani neví, že dotyčné osoby neznáme. A zde je prostor pro podvod. Můžeme si vymyslet do zadaných údajů cokoli. Jméno, věk, koníčky, vše může být lež. Lákavé je být krásným, úspěšným. Zcizením identity se můžeme stát přesně takovým, jakého nás okolí požaduje. „Jelikož k vývojovému období adolescence náleží potřeba

---

⁴⁵POLICIE ČR, Kyberkriminalita, [online].[cit. 2020-22-03]. Dostupné z WWW: <<https://www.policie.cz/clanek/kyberkriminalita.aspx>>.

⁴⁶ ROGERS, V., Kyberšikana pracovní materiály pro učitele a žáky i studenty, Praha, 2011, s.13

prozkoumávat a experimentovat, jsou dospívající skupinou potenciálně nejvíce ohroženou riziky internetu.“⁴⁷

Kyberšikana je zkoumána od začátku 21. století. V České republice ještě později než v zahraničí, ale její přesná definice není stanovena. Hlavním rozdílem od šikany je anonymita útočnicka. Podle ředitelky Dětského krizového centra Zory Duškové je kyberšikana většinou navázaná právě na vrstevníky nebo spolužáky z okolí oběti.

„Kyberšikana je vlastně velmi 'jednoduchá a dostupná' záležitost pro toho, kdo se chce tímto způsobem chovat, protože sedí někde v bezpečí. Je to vlastně taky velmi 'srabácké' chování, protože někomu ubližují, ale zároveň vlastně sám jsem hodně chráněn,“ řekla Radiožurnálu. Ačkoli se zdá, že šikana prostřednictvím internetu nebo mobilu nemůže mít nijak výrazné následky, opak je pravdou.“⁴⁸

O kyberšikaně se často píše jako o nové formě šikany. Šikana a kyberšikana jsou spjaté. Základní prvky kyberšikany jsou tyto:

- 1) *Děje se prostřednictvím elektronických médií.*
- 2) *Opakovanost.*
- 3) *Záměrnost agresivního aktu ze strany útočnicka.*
- 4) *Mocenská nerovnováha.*
- 5) *Oběť vnímá toto jednání jako nepříjemné, ubližující.⁴⁹*

Někdy může vzniknout i nezáměrně špatným vtipem, který se vymkne kontrole.

O jak vážném problému se zde bavíme, však nejde s určitostí říci, neboť jde o poměrně nový fenomén. Dan Olweus ve svém článku „Cyberbullying: An overrated phenomenon?“⁵⁰ konstatuje:

---

⁴⁷ ČERNÁ, A., Kyberšikana Průvodce novým fenoménem, Praha, 2013, s.15

⁴⁸ S kyberšikanou se loni setkala většina dětí. Zastrášují je vrstevníci nebo spolužáci. (online) 2017. (cit 28-03-2019). Dostupné z WWW <https://www.irozhlaz.cz/zpravy-domov/kybersikana-deti-ministerstvoskolstvi_1712031808_pj>

⁴⁹ ČERNÁ, A., Kyberšikana Průvodce novým fenoménem, Praha, 2013, s.21

⁵⁰ OLWEUS, D., Cyberbullying: An overrated phenomenon?online. European Journal of Developmental Psychology, [online]. 9 (5), 2012 520-538.[citovano 2020-02-01].Dostupné z WWW:<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/17405629.2012.68235>>..<http://dx.doi.org/10.1080/17405629.2012.682358>

“[...] several claims about cyberbullying made in the media and elsewhere are greatly exaggerated and have little empirical scientific support.

Contradicting these claims, it turns out that cyberbullying, when studied in proper context, is a low-prevalence phenomenon, which has not increased over time and has not created many “new” victims and bullies, that is, children and youth who are not also involved in some form of traditional bullying.”

Česky tedy:

... několik tvrzení vyskytujících se v médiích i jinde je značně přehánějících a jsou jen chabě podloženy empirickými vědeckými výzkumy.

Naprostu v kontrastu k těmto tvrzením se ukazuje, že kyberšikana, pokud je studována ve správném kontextu, je fenomén vyskytující se zřídka, její výskyt se nezvětšuje a nevytvořila příliš mnoho “nových” obětí a tyranů, tedy dětí, které by nebyly již spojeny s nějakou jinou formou “tradiční” šikany.

Jakkoliv radikální či neuvěřitelné se toto tvrzení může zdát, povšimněme si, že autor nepopírá existenci kyberšikany – pouze konstatuje, že kyberšikanu nelze řešit odděleně od ostatních forem šikany, a i pokud by se nám podařilo vyřešit problém kyberšikany, počet šikanovaných by se pravděpodobně výrazně nezměnil.

Rovněž je možné za kyberšikanu označit takzvané online obtěžování. Termín online obtěžování označuje jednorázové útoky, jejichž dopad je pouze dočasný. *„U kyberšikany bohužel spousta přihlížejících neví, jak by mohli oběti pomoci a jak celkově reagovat na situaci, v níž někdo kyberšikaně čelí.“⁵¹*

Při kyberšikaně může dojít k napadení webových kamer. Autorka práce doporučuje film *Cyberbully/ Kyberšikana* z roku 2005. Jde o film, ve kterém je dívka ovládána právě touto cestou. *„K tomu mají hackeři v podstatě jen jednu možnost, jak se k webové kameře na vašem notebooku dostat a zapnout ji – musí nejprve ovládnout celý váš počítač jako takový, což se v podstatě redukuje na scénář, podle kterého se odehrávají všechny ostatní útoky na vzdálený počítač v síti. Nejpravděpodobnější průběh pak bude následující:*

---

⁵¹ ČERNÁ, A., *Kyberšikana Průvodce novým fenoménem*, Praha, 2013, s.71

nejprve obdržíte e-mail s přílohou, která po jejím otevření nainstaluje do vašeho počítače program pro vzdálený přístup k vašemu počítači (tzv. Program RAT – Remote Administration Tools). Pokud si myslíte, že poznáte spuštěnou webovou kameru podle blikající LED diody, pak zbystřete – stejně jako každá LED dioda, dá se i LED dioda na webově kameře vypnout a webová kamera může běžet, i když LED dioda ukazující její aktivitu, neblíká.“⁵²

Proto vám doporučujeme:

- *„Pokud notebook nepoužíváte, zavírejte ho.*
- *Udržujte důsledně všechny svůj software na počítači aktualizovaný – platí to zejména pro internetové prohlížeče a všechny zásuvné moduly s ním spojené – zejména to platí pro Adobe Flash.*
- *Mějte vždy zapnutý firewall.*
- *Pravidelně prověřujte svůj počítač na přítomnost malwaru a mějte na svém počítači nainstalovaný antivirový program.*
- *V e-mailech neklepejte na žádné odkazy, a to ani když tyto e-maily pochází od vám známého odesílatele.*
- *Pokud chcete stoprocentně zajistit, aby vás nikdo nesledoval a ani neodposlouchával, pak postupujte stejně jako Mark Zuckerberg a přelepte jak svoji webovou kameru, tak mikrofon páskou, štítkem nebo čímkoliv jiným, co překryje čočku webové kamery, nicméně co se dá snadno odstranit, pokud budete chtít webovou kameru a mikrofon sami použít.*“⁵³
- *Často měňte hesla a raději je nikomu neříkejte, nikam nepište. Doporučují se kombinace malých a velkých písmen, doplněné číslicemi.*
- *Mažte konverzace, ale foťte ty, které budete k prokázání kyberšikany potřebovat.*

---

⁵²NOREM,J., ČEPIČKA, D. Víte, proč byste si měli zakrývat webkameru na svém notebooku? [online].Hardware , 2017, [cit. 2020-02-01].Dostupné z WWW:<https://pcworld.cz/hardware/vite-proc-byste-si-meli-zakryvat-webkameru-na-svem-notebooku-49414>

⁵³NOREM,J., ČEPIČKA, D. Víte, proč byste si měli zakrývat webkameru na svém notebooku? [online].Hardware , 2017, [cit. 2020-02-01].Dostupné z WWW:<https://pcworld.cz/hardware/vite-proc-byste-si-meli-zakryvat-webkameru-na-svem-notebooku-49414>

3.1 Projevy kyberšikany

Nejčastějšími projevy jsou:

„Kyberstalking: Posílání obtěžujících, vyhružných nebo krutých zpráv formou SMS, e-mailu, ICQ apod., např. během jedné hodiny přijde oběti 30*SMS „zítřka nedožiješ.“

Phising: Kradení hesel a následné zneužívání osvojeného účtu.⁵⁴

Blogování: Zveřejňování intimních informací nebo pomlouvání prostřednictvím blogu.

Kyberbullying: Zveřejňování choulostivých nebo lživých informací a obrazových materiálů na webových stránkách nebo jejich šíření telefonem, zejména záznamů aktů klasické šikany, násilí páchaného na oběti. Terčem tohoto druhu se poměrně často stávají učitelky.

Internetové hlasování: Ankety typu „Kdo ve třídě nejvíc smrdí.“ Tyto typy otázek nekontrolovaně běží v různých internetových hlasováních a všechny jsou tvořeny někým z blízkého okolí. Staly se novým způsobem, jak děti mohou šikanovat své vrstevníky online.

Interaktivní hraní: Při hraní na některých herních zařízeních jsou děti v živém spojení přes chat nebo telefonování prostřednictvím internetu s kýmkoli, na koho v online hře narazí. Někdy ostatní slovně napadají, uzamykají před ním herní místnost, vypouštějí do éteru nepravdivé zvěsti apod.⁵⁵

Internetové soutěžení: Oběť je někým „nominována“ k tomu, aby dělala nepříjemnou věc, natočila se při ní na video a vyvěsila záznam do kyberprostoru. Pokud to neudělá, je pomlouvána na facebooku, je označována za sraba apod. do této skupiny patří rozesílání virů, hackování, spyware.⁵⁶

---

⁵⁴MARTÍNEK, Z., Agresivita a kriminalita školní mládeže, Praha, Grada, 2015, s. 174

⁵⁵MARTÍNEK, Z., Agresivita a kriminalita školní mládeže, Praha, Grada, 2015, s. 174

⁵⁶MARTÍNEK, Z., Agresivita a kriminalita školní mládeže, Praha, Grada, 2015, s. 174

Outing: Rozhlašování nepravdivých zpráv o oběti.

Zasílání pornografických nebo jinak obtěžujících e-mailů a zpráv: útočníci své oběti zapisují do hromadných seznamů a pak jim chodí tisíce nevyžádaných zpráv.

Happy-slapping (video nahrávka): Nic netušící oběť je fyzicky atakována, většinou fackována, vše se natáčí na video, které je potom vyvěšeno na internetu.“⁵⁷

Kybergrooming: „Jako kybergrooming se označuje chování, kdy si pachatel na internetu vytipovává oběť, snaží se získat její důvěru, vybudovat s ní blízký vztah a vylákat ji k osobní schůzce. Cílem setkání je oběť zneužít.“⁵⁸ Takový člověk je označován i jako lovec. Čeká na svou oběť někdy velice dlouho. Záleží mu na detailech, proto si pečlivě zapisuje o oběti vše, co mu sdělí. Autorka doporučuje nový český film, který by měl vidět každý rodič. Film se jmenuje „V síti“.

3.2 Vysvětlení některých pojmů

- Předstírání- Impersonace – vydávání se za někoho jiného
- Krádež hesla– prolomení vašeho zabezpečení
- Prozrazení – Outing- sdělování cizích tajemství a citlivých informací bez souhlasu
- Nářez- Flaming – hádka ve virtuálním prostředí, agresivní a útočný jazyk
- Kyberharašení – opakující se zprávy, které oběť vnímá jako nepříjemné
- Happy slapping – nahrávání a následné sdílení video záznamů fyzických útoků
- Podvádění – Trickery- zveřejnění osobních informací, které byly určeny někomu jinému
- Pomlouvání – Denigration - rozšiřování pomluv, lží
- Ostrakizace, Exklusion – vyloučení ze skupiny

---

⁵⁷MARTÍNEK, Z., Agresivita a kriminalita školní mládeže, Praha, Grada, 2015, s. 174.

⁵⁸<https://bezpecne-online.saferinternet.cz/pro-rodice-a-ucitele/teenageri-a-komunikace/item/35-co-je-to-kybergrooming>

- Kyberpronásledování- Cyberstalking – intenzivní obtěžování , zahrnuje i zastrašování⁵⁹

- Spyware- „existuje celá třída aplikací, které se zabývají tím, že sledují, co děláte. Ty si v dobré víře nainstalujete a ony pak sledují a odesílají to, co na počítači děláte. Některé z nich nemají podobu aplikací, ale např. tzv. cookies, malých souborů, které se běžně automaticky a bez vašeho vědomí stahují z internetu. Těmto věcičkám se říká spyware.“⁶⁰

3.3 Šíření Kyberšikany

Šíření zesměšňujících nebo intimních fotografií, videí, přeposlání konverzace. Mnohdy vulgarismy, zveřejňování nepravdivých informací, to vše se mimo jiné může stát kyberšikanou. Podle toho, jaký kanál agresor zvolí pro své útoky, liší se i podoba kybernetických útoků. Nejčastějšími médii jsou:

- Blogy
- Webové stránky
- Internetové dotazníky
- E-mail
- Chat
- Online hry
- SMS a MMS zprávy
- Sociální sítě⁶¹

3.4 Vyšetřování

Vyšetřování kyberšikany není jednoduché. Neodehrává se v reálném prostředí. To ovšem neznamená, že není a nebolí. Může jít však o skryté ubližování, o kterém ví pouze agresor a oběť. Nemusíme vědět, čeho všeho se agresor vůči oběti na internetu dopouští (například třída se může kolektivně smát nad vyvěšenou zahanbující fotkou oběti, nemusí

---

⁵⁹ ROGERS, V., Kyberšikana pracovní materiály pro učitele a žáky i studenty, Praha, 2011, s.35

⁶⁰VRANÝ, B., Bezpečnost v digitálním světě – Viry, hackeri, bezpečnostní díry a spyware,

[online].IDnes.cz , 2004, [cit. 2020-02-01]. Dostupné z WWW:

https://www.idnes.cz/technet/internet/bezpecnost-v-digitalnim-svete-viry-hackeri-bezpecnostni-diry-a-spyware.A040622_5263959_sw_internet.

⁶¹ ČERNÁ, A., Kyberšikana Průvodce novým fenoménem, Praha, 2013, s.27

však již vědět o soukromých vyhrožujících zprávách, které jí agresor posílá na ICQ).⁶² Pokud oběť vše nenahlásí sama, může se provalit jen náhodou. To znamená, že někdo uvidí agresora při odesílání či bude konverzace náhodně nalezena u oběti. Proto se doporučuje rodičům, aby se svými dětmi hodně komunikovali. O všem, co na PC dělají, o citlivosti některých informací, kladech i záporech služeb a aplikací. Vysvětlovali jim, jaké hrozí nebezpečí na internetu. Rodiče bohužel často neznají možnosti a prostředky, které by mohli uplatnit. Například administrátorovi celou věc nahlásit, nechat zrušit nějakou stránku, zablokovat telefonní čísla agresorů.⁶³ Počítač není vhodné nechávat v dětském pokoji, nebo na místech, kde nebude mít rodič kontrolu nad jeho používáním. Věnujte pozornost i změnám v chování dítěte. V počítači lze také nastavit rodičovský filtr.

3.5 Postup pro oběť kyberšikany

Za opravdovou kyberšikanu považujeme pouze takovou, která splňuje kritéria-opakované, dlouhodobé a ubližující. Jednorázové útoky označujeme za on-line obtěžování. Ať už je dítě obtěžováno nebo kyberšikanováno, mělo by se řídit následným doporučením.

STOP- nekomunikovat s agresorem

BLOCK- zamezit mu přístup

TALK -oznámit to dospělým

Důležité také je si uchovat o kyberšikaně důkazy. Hlavně pokud by došlo k vyšetřování, tvrzení nestačí.

„Kyberšikana stejně jako šikana není v České republice trestným činem. Takovéto chování ale může naplňovat skutkovou podstatu některých trestných činů. V případě kyberšikany může jít například o vydírání, vyhrožování, nebezpečné pronásledování (stalking) nebo útisk.“⁶⁴

---

⁶² ČERNÁ, A., Kyberšikana Průvodce novým fenoménem, Praha, 2013, s.67

⁶³ ČERNÁ, A., Kyberšikana Průvodce novým fenoménem, Praha, 2013, s.99

⁶⁴ ROGERS, V., Kyberšikana pracovní materiály pro učitele a žáky i studenty, Praha, 2011, s.13

„Kyberšikana- § 180 Neoprávněné nakládání s osobními údaji, § 181 Poškození cizích práv, § 182 Porušení tajemství dopravovaných zpráv, § 183 Porušení tajemství listin a jiných dokumentů uchovávaných v soukromí, § 184 Pomluva. Přestupkový zákon jednání zařazuje do § 49 Přestupky proti občanskému soužití. Oběti jsou nejen děti, ale i učitelé. Nikdo nemůže nikoho bez jeho vědomí natáčet na video, fotografovat, pořizovat zvukové záznamy jeho hlasu, jedná se o zásah do osobních práv a tato jsou chráněna občanským zákoníkem – zák. č. 89/2012Sb.“⁶⁵ To, že žáci berou jako nejzávažnější formu kyberšikany rozesílání fotografií a videí, vyplývá i z dotazníkového šetření autorky.

3.6 Kam se při šikaně a kyberšikaně obrátit?

Každý, komu bylo ublíženo, by v sobě měl najít sílu, aby se někomu svěřil. Nejen proto, že se říká svěřená bolest, poloviční bolest. Můžeme tak také zabránit tomu, aby bylo ubližováno někomu dalšímu. Autorka práce se pokusila sepsat, na koho se mohou oběti s žádostí o pomoc obrátit.

1. Doma na zákonné zástupce
2. Ve škole na třídního učitele, školního metodika prevence, výchovného poradce nebo na školního psychologa
3. Koordinátora primární prevence pro danou oblast
4. Na pracovníky pedagogicko-psychologické poradny
5. Policii ČR- www.policie.cz, 158
6. www.sikana.org
7. www.e-bezpeci.cz
8. Linka důvěry RIAPS - +420 222 580 697- nonstop
9. Linka bezpečí —+420 116 111- nonstop
10. Linka důvěry Centra krizové intervence- +420 284 016 666- nonstop
11. Linka důvěry Dětského krizového centra —+420 241 484 149 – nonstop
12. Pomoc online (Internet Helpline) —+420 800 155 155
13. Národní centrum bezpečnějšího internetu (Safer Internet)- www.saferinternet.cz
14. Bílý kruh bezpečí- www.bkb.cz, +420 257 317 110
15. Úřad pro ochranu osobních údajů- www.uoou.cz, +420 234 665 212

---

⁶⁵ MIOVSKÝ, M., Prevence rizikového chování ve školství, Praha, 2015, s. 226

16. Poradna projektu Seznam se bezpečně- www.seznamsebezpecne.cz

17. Nenech to být – www.NNTB.cz

4 Výsledky dotazníkového šetření

4.1 Cíl průzkumu

Cílem bylo zmapovat současný stav na škole ohledně šikany a kyberšikany. Zjistit zkušenosti s touto tematikou a vyzvat studenty prostřednictvím dotazníků k vyjádření jejich osobních názorů na věc.

4.2 Metoda a vzorek respondentů

Autorka zvolila dva samostatně vypracované dotazníky. Jeden pro skupinu učitelů, druhý pro skupinu žáků. Prvního dotazníku se mělo zúčastnit 30 učitelů teoretické i praktické výuky. Druhý dotazník autorka rozdala 100 žákům všech ročníků a oborů na škole.

4.3 Dotazník pro žáky

Dotazník naleznete v příloze

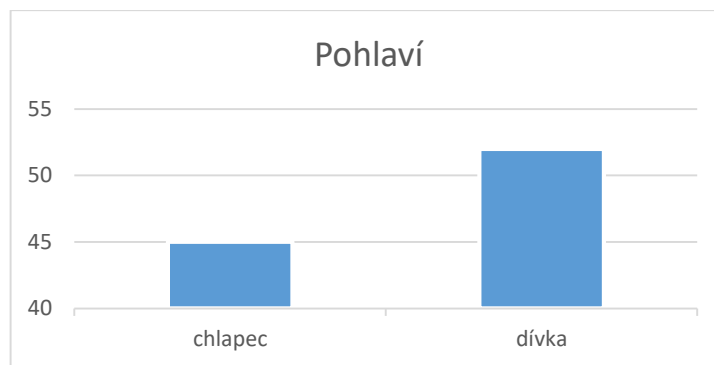
4.4 Vyhodnocení dotazníku pro žáky

Pohlaví⁶⁶

Překvapivě otázka, která vzbudila největší reakce. Velké množství žáků připomínkovalo genderovou identitu. Většina se nakonec rozhodla. A to takto. Jako chlapec se označilo 45 žáků, dívek do dotazníku je zařazeno 52. Jde tedy o vyhodnocení 97 dotazníků. Dva dotazníky byla autorka nucena vyřadit z důvodu špatně označeného pohlaví a jeden dotazník se vrátil nevyplněný.

---

⁶⁶Vlastní výzkum

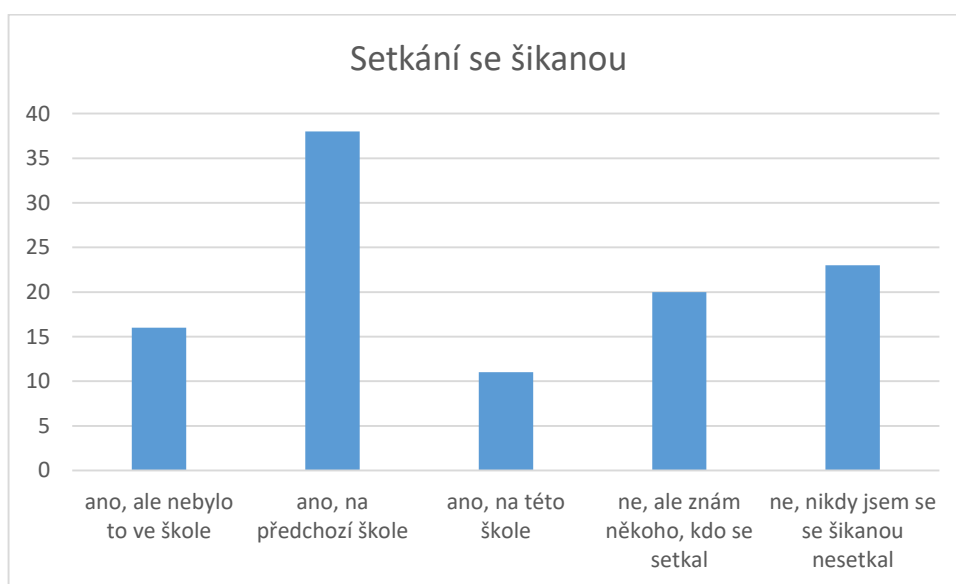
Projevy šikanování

Při této otázce si žáci mohli vybrat z nabízených příkladů, případně si doplnit dle potřeby. Dotázaní nemuseli vybrat pouze jednu variantu, proto součet není 97. Důležité pro autorku bylo zmapování projevů šikany. Největší počet dotázaných za šikanu považuje tělesné ubližování a vyhrožování shodně 72x. Následuje ničení věcí 55x, urážky 50x, výsměch 49x, nadávání 48x, uhození 46x, strkání 41x, sexuální poznámky 32x, bránění v činnosti 24x, dotyky 18x, přehlížení 13x. Navíc se objevilo ještě psychické ublížení ve dvou případech a od všeho něco dopsalo 7 dotázaných. Autorka souhlasí s tím, co dopsala jedna dívka. Každý to bere jinak. Co vadí jednomu, nemusí vadit druhému. Také záleží na tom, v jaké míře a intenzitě se dané chování objevuje.

Setkal ses někdy se šikanou?⁶⁷

Většina dotázaných se se šikanou setkala již na předchozí škole (38x). Nutno podotknout, že žáci na SOU nepřicházejí z jedné školy, ale z mnoha základních škol v okolí. Někteří žáci přešli také z jiných středních škol. Se šikanou se nesetkalo 23 dotázaných a 20 žáků se domnívá, že zná někoho, kdo se se šikanou setkal. Mimo školu se setkalo se šikanou 16 dětí. Klíčové pro tuto práci je, zda se dotázaní setkali se šikanou i na této škole. Tuto odpověď označilo nejméně dotázaných tj. (11x).

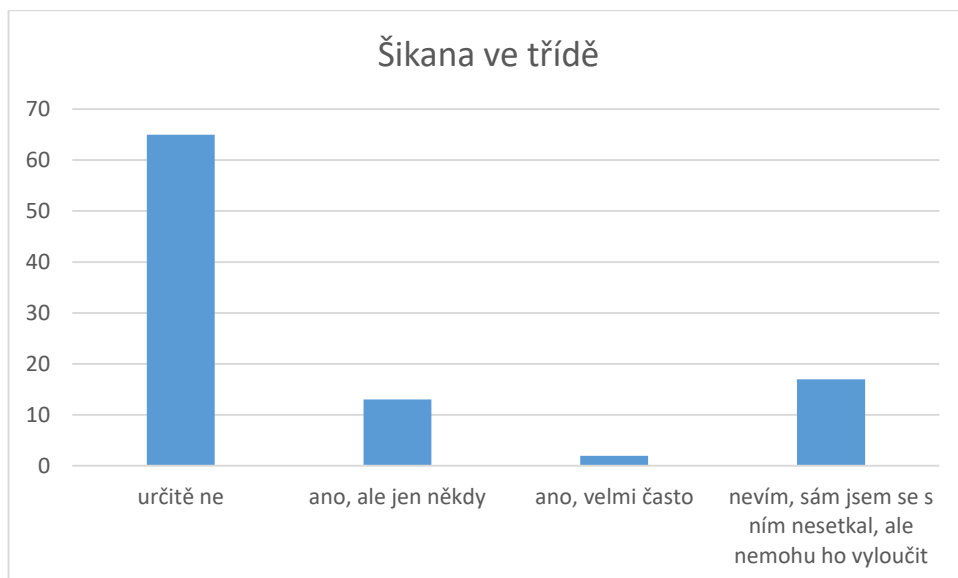
Vyskytuje se šikanování ve vaší třídě?⁶⁸

Přímo ve třídě připouští velmi častou šikanu pouze jeden chlapec. Občasné ubližování ve třídě prožívá 6 chlapců a 7 dívek. Drtivá většina žáků (65) šikanu ve třídě vylučuje.

⁶⁷ Vlastní výzkum

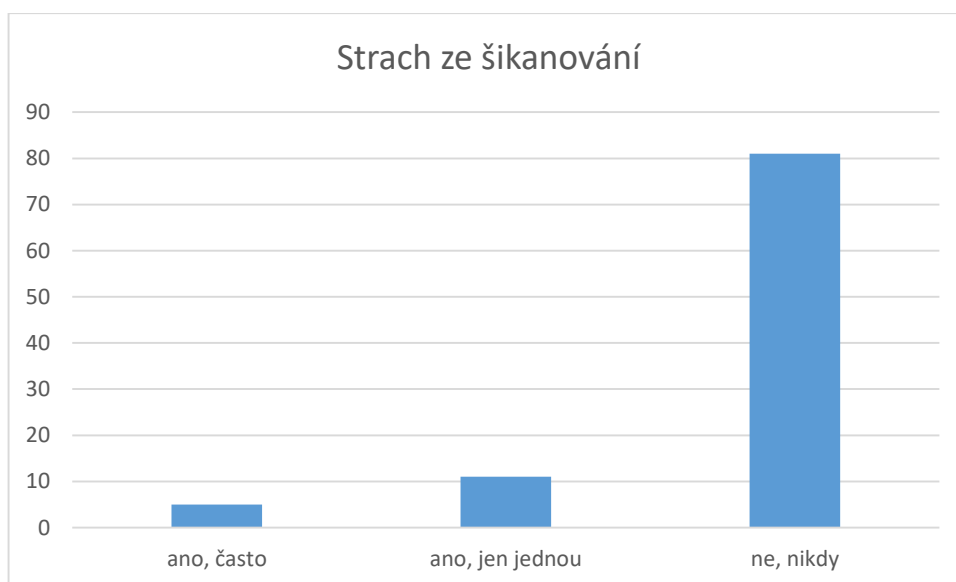
⁶⁸ Vlastní výzkum

Stalo se, že jsi nešel do školy ze strachu, že budeš šikanován?⁶⁹

Opět otázka s drtivou převahou jedné odpovědi. Chodit do školy z důvodu šikany se žáci nebojí 81x. Pouze 2 chlapci a 3 dívky označili, že častokrát z tohoto důvodu do školy nešli. Jednou z tohoto strachu do školy nešlo 10 dívek a 1 chlapec. Jeden dopsal, že se nebojí, ale nepřijde,, jen když nejdou kamarádi.

Byl jsi u toho, když někoho šikanovali?⁷⁰

Většina žáků školy označila, že nikdy nebyla přítomna u toho, když byl někdo šikanován 48x, jednou bylo přítomno 35 žáků, z toho 11 chlapců, z čehož vyplývá, že většinou vidí šikanu dívky. Častokrát bylo u toho 14 dotázaných, z toho 8 chlapců. Připsáno-Ano, ale vždy jsem zasáhl a pomohl. I v dotazníku následuje tato otázka.

---

⁶⁹ Vlastní výzkum

⁷⁰ Vlastní výzkum

Kdybys byl přítomen šikaně, zastal by ses šikanovaného?⁷¹

Žáci se měli rozhodnout, zda by se alespoň pokusili pomoci oběti ubližování. To dopadlo pozitivně. Pomoci by se snažilo 75 dotázaných, jistých si není 14 žáků, 7x by se pomoci bálo, jeden chlapec by se přidal. Dopsáno k otázce-kdybych věděla, že si to zasloužila, tak bych to neviděla. A jednou chlapec připsal vždy. Z tohoto vyplývá, že žáci na SOU nejsou lhostejní k ubližování ve svém okolí.

Šikanoval jsi ty někdy někoho?⁷²

Ještě více dotázaných počtem 78 nikdy nešikanovalo. Jednou někomu ublížilo 11 chlapců a 6 dívek, variantu častokrát označil shodně chlapec a dívka.

⁷¹ Vlastní výzkum

⁷² Vlastní výzkum

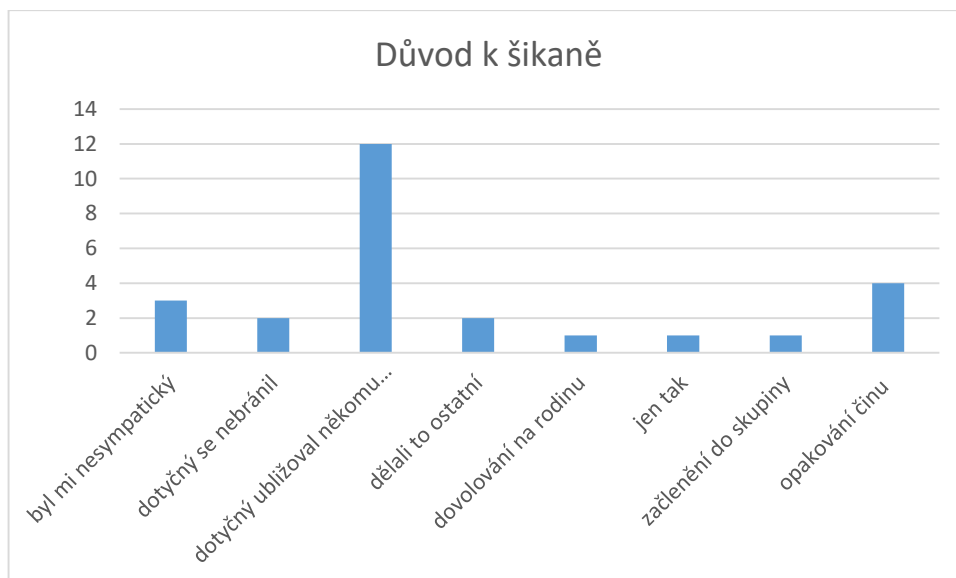
Proč jsi to dělal?⁷³

Nejčastější důvod k tomu, aby někdo ubližoval jinému je, že dotyčný ubližoval někomu jinému, 12x. Čin zopakovali 4 dotázaní. Z nesympatie ubližují 3x. Shodně 2 označení získala varianta d) dělali to i ostatní, varianta b) protože se nebránil. Rodinu bránil, jen tak a začlenění do skupiny po jednom.

Jako důvod připsáno. Protože si vyfotil přirození a rozeslal to celé třídě. Další z důvodů někdo dopsal, že jde o osobní důvod, podobně označen důvod jako soukromý. Poslední z dopsaných důvodů zní - choval se jako blbec a otravoval. Nelíbila se mi a dělala jinému to, co já jí.

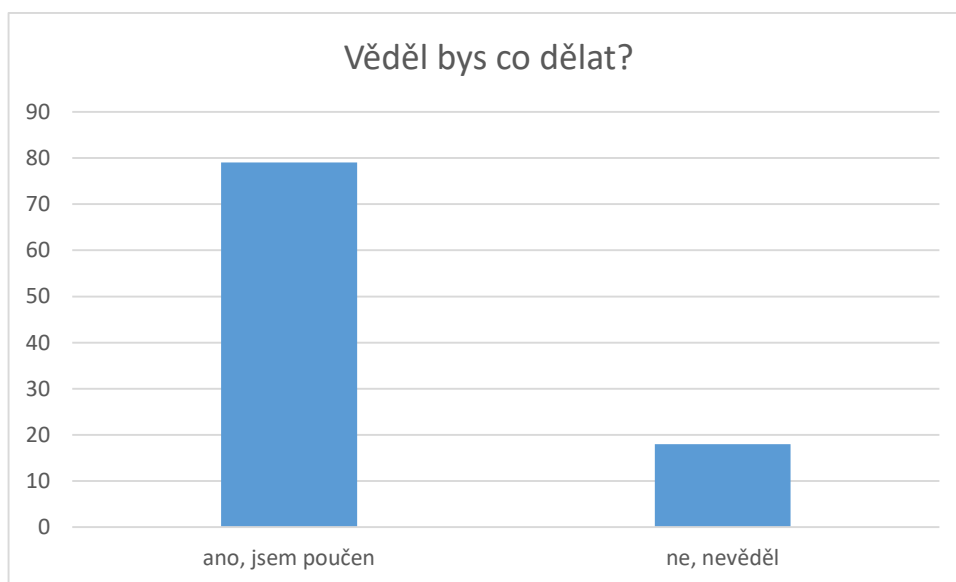
---

⁷³ Vlastní výzkum

Kdybys byl někdy šikanován, věděl bys, co máš dělat?⁷⁴

Pozitivně dopadla i informovanost žáků. 79 dotázaných by si umělo poradit. Nevědělo by si rady 18 žáků. Jednou doplněno, že se má pozvat Ukrajinec, aby ho zbil. Na jiném dotazníku dopsáno - ukázal bych dotyčnému, co to skutečně je šikana. A poslední dopsaný názor zní: Šikana je praxe.

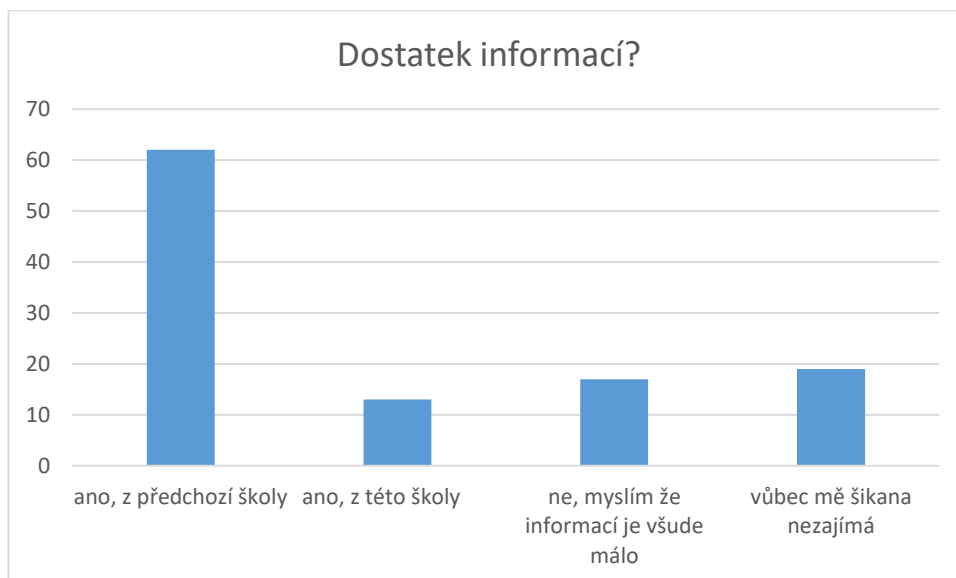

Máš o šikaně dostatek informací?⁷⁵

Informace k tématu má nejvíce žáků z předešlé školy, 62x. Nezájem má 5 chlapců. To je překvapující, protože stejnou odpověď označilo 14 dívek.

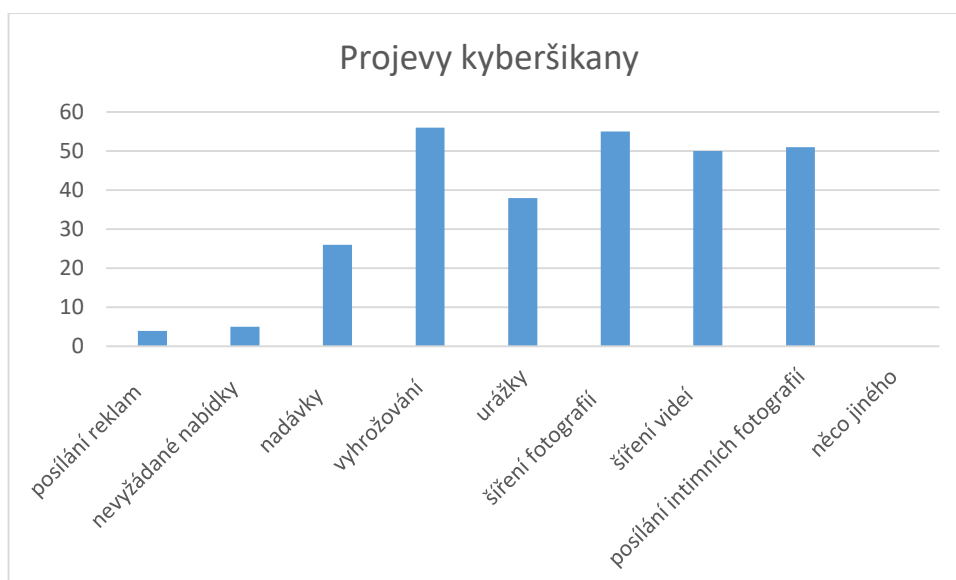
⁷⁴ Vlastní výzkum

⁷⁵ Vlastní výzkum

Které z následujících projevů považuješ za kyberšikanu?⁷⁶

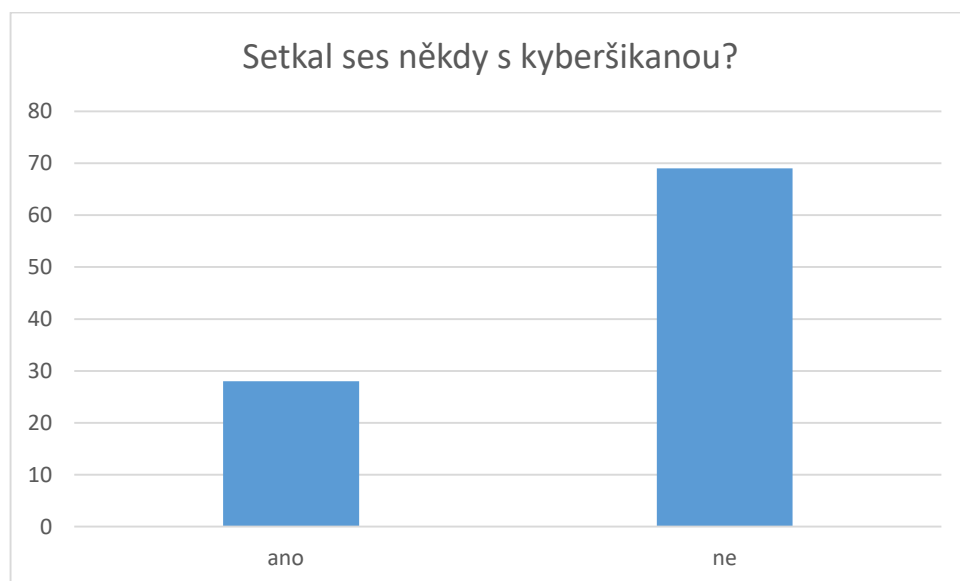
Nejvíce dotázaných 55 za projevy kyberšikany považuje vyhrožování. Těsně poté 55krát šíření fotografií. Více než polovina označila ještě intimní fotografie 51 a šíření videí 50krát. Urážky 38, nadávky 26. Téměř stejně dopadly nabízené varianty a, b v počtu 4,5 označení. Žádný další návrh se neobjevil.

⁷⁶ Vlastní výzkum

Setkal ses někdy s kyberšikanou?

Nadpoloviční většina žáků se s kyberšikanou nesečkala. Zbývajících 28 dotázaných kyberšikanu v nějaké podobě zažilo.

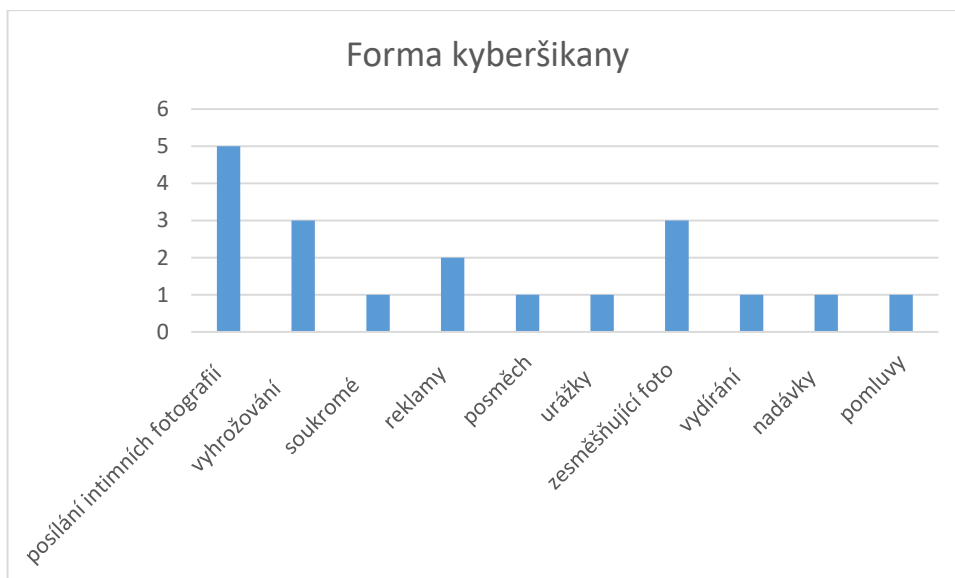
Pokud ano, s jakou formou?⁷⁷

Nejvíce odpovědí označilo variantu a. Stejně získaly varianty b, g. O jediné označení více než varianta d. Nutno podotknout, že zde mluvíme o velmi malých počtech. Doplněno - házení bot do koše, nezařadila jsem, nejde o kyberšikanu. Jednou se dotázaný sám pochlubil, že jde o vyhrožování a tak, v čemž je dotyčný dle svých slov celkem „dobřej“. Často připsaným názorem bylo posílání intimních fotek, ať už cizích, nebo ukazování intimních fotografií, které byly určeny pouze pro soukromé účely, ostatním.

Jednou též výsměch a vydávání se za někoho jiného a dělání si z něj srandu.

---

⁷⁷ Vlastní výzkum

Věděl bys, jak se zachovat při kyberšikaně?⁷⁸

Při kyberšikaně by si dokázalo poradit 68 žáků. Téměř třetina 28, by si rady nevědělo.

Komu jsi o kyberšikaně řekl?⁷⁹

⁷⁸ Vlastní výzkum

⁷⁹ Vlastní výzkum

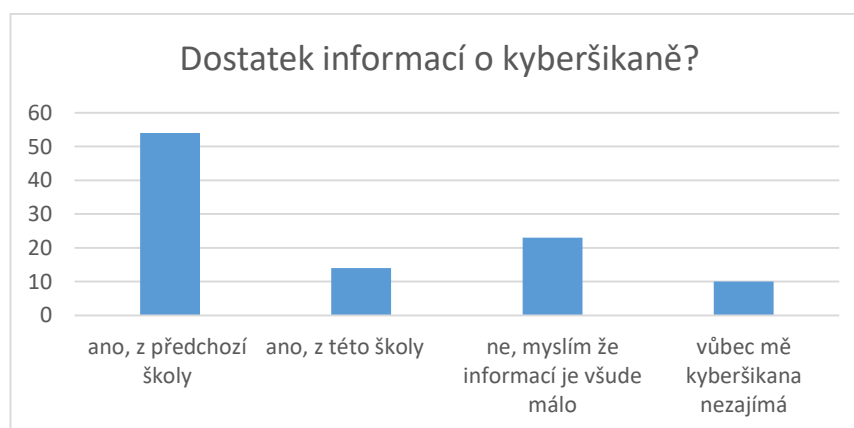
Bohužel nejvíce dotázaných označilo, že by se nesvěřilo nikomu. Pokud by se žáci svěřili, nejčastěji by to byla maminka. Následuje kamarád, otec, učitel. Shodně dopadl výsledek pro sourozence a ředitele. Na některou z tísňových linek by volalo pouze 5 žáků.

Vyřešil jsem to po svém, připsal jeden ze žáků, ale jak, nevedl.

Máš o kyberšikaně dostatek informací?⁸⁰

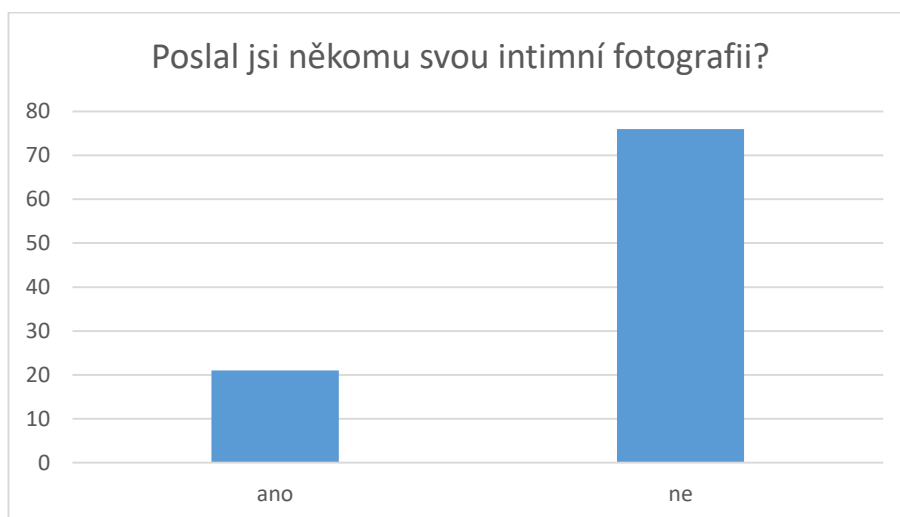
Více než polovina žáků má o kyberšikaně dostatek informací. Většina z předchozí školy 54x. Z SOU Sedlčany 14x. Málo informací má v současné době 23 žáků. Kyberšikana nezajímá 10 dotázaných.

⁸⁰ Vlastní výzkum

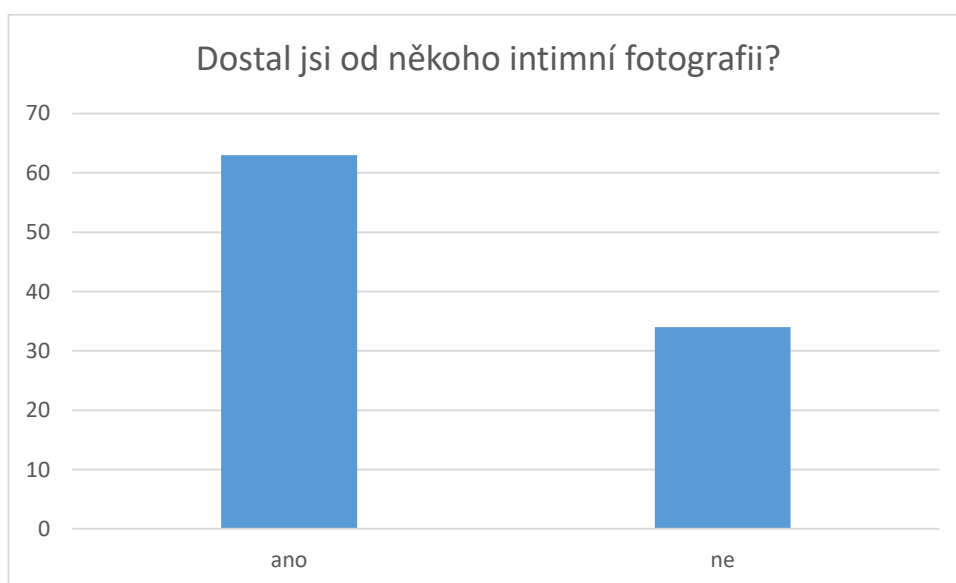
Poslal jsi někomu svou intimní fotografii?⁸¹

V dnešní době velmi aktuální dotaz. 76 dotázaných prý nikdy nikomu neposlalo intimní fotografii. Jen 21 přiznalo, že ano. Jde o 12 dívek, které poslaly i obdržely. Situace se zcela obrátila v následující otázce. Variantu ano, intimní fotografie byla obdržena, zvolilo 63 žáků, neobdrželo 34 dotázaných. Dívek 29 obdrželo, i když svoji intimní fotografii nikdy neposílalo.

Dostal jsi od někoho intimní fotografii?⁸²

Ano, denně, připustil jeden z dotázaných.

---

⁸¹ Vlastní výzkum

⁸² Vlastní výzkum

Další část dotazníku vyplňují pouze ti, kteří byli někdy šikanováni.

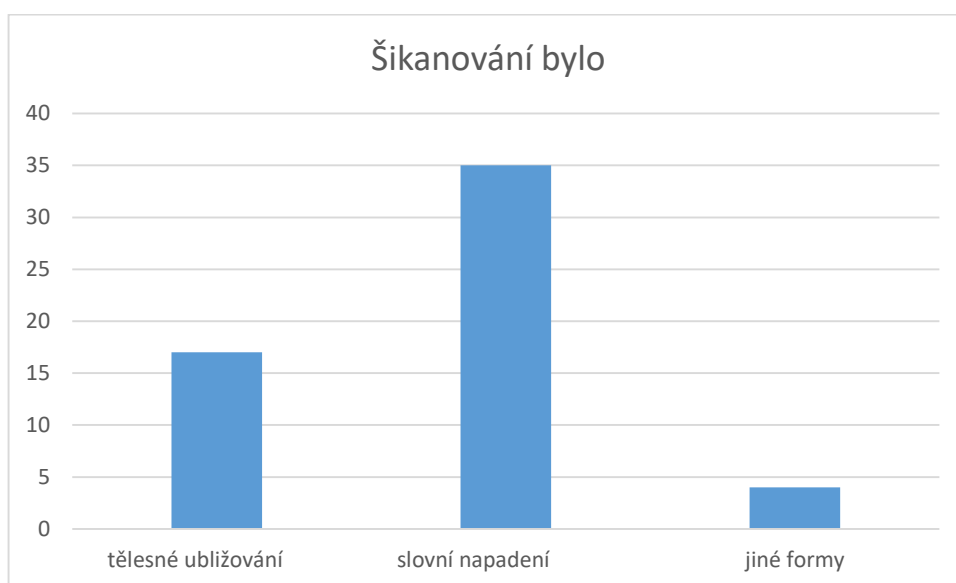
Autorka si hodně přála, aby tuto část nebyl nucen nikdo nevyplnit. Nestalo se, bohužel.

Téměř polovina z vrácených dotazníků prošla tím, čím se zabývá tato práce. Ublíživání, ponižování, vyhrožování. Místo vzpomínek na pěkné dětství, si s sebou nesou tíhu, smutek, bolest.....

Čtyřicet čtyři žáků vyplňovalo tuto část. Na některou z otázek neodpověděli, některou doplnili.

Šikanování bylo:⁸³

Nejvíce byli žáci napadáni slovně, 17 z nich i tělesně a 4 zažili i jinou formu ublížování.

K šikanování došlo:⁸⁴

K ublížování docházelo nejčastěji ve třídě, na dalším místě je chodba. Pouze dvě označení má cesta do a ze školy. Místa, kde dochází k ublížování, je wc, hřiště a jiná místa, např. praxe. Ve dvou případech byl označen i domov.

---

⁸³ Vlastní výzkum

⁸⁴ Vlastní výzkum

Nejčastěji se šikanování stalo:⁸⁵

K šikaně nejčastěji dochází o přestávkách a po vyučování. Smutné je, že je označena i odpověď při hodině, byť pouze v jednom případě.

Byl jsi šikanován:⁸⁶

Nejčastějšími agresory jsou smíšené skupiny obou pohlaví. Po rozdělení více ubližují chlapci, ať už ve skupině či samotní. Dívky ovšem jsou označeny také. Většinou se jedná o celou skupinu dívek.

⁸⁵ Vlastní výzkum

⁸⁶ Vlastní výzkum

Kdy jsi byl šikanován naposledy?⁸⁷

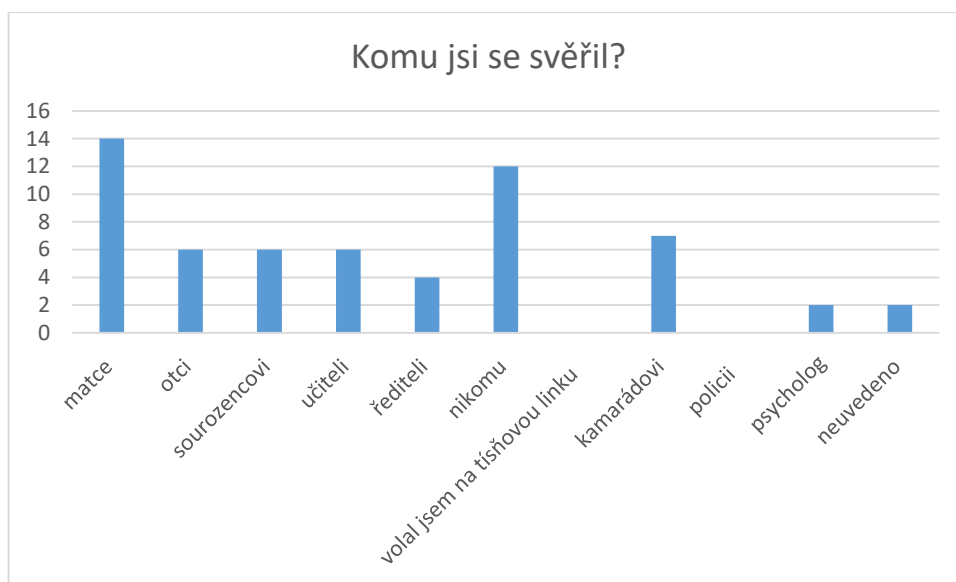
Pro tento výzkum klíčový dotaz. Vzhledem k tomu, že naprostá většina všech, kteří doplnili tuto část, označila variantu před více lety, je jasné, že nynější škola opravdu patří mezi ty bezpečnější. Jednou dokonce dopsáno, že je to již 14 let. Pouze jeden uvedl, že k ubližování došlo dnes.

⁸⁷ Vlastní výzkum

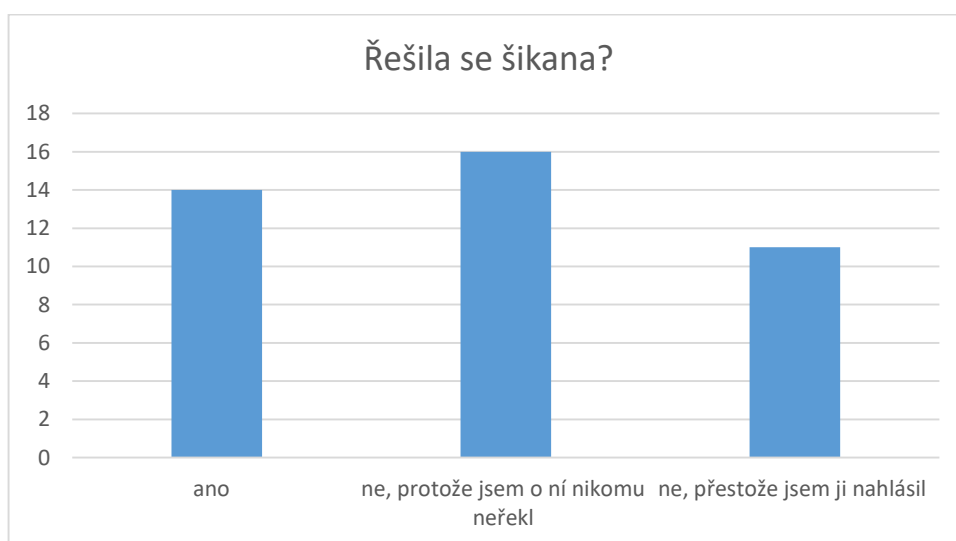
Komu jsi o šikanování řekl?⁸⁸

Velmi důležitou osobou ke svěření je opět maminka. Následuje odpověď, že se oběti nesvěřily nikomu. Poté kamarádi. Shodně získal otec, učitel a sourozenec. Na policii a tísňovou linku nevolal nikdo.

Řešila se nějak šikana, kterou jsi zažil?⁸⁹

Šikana se většinou neřešila, neboť o ní dotčný nikomu neřekl. Smutné je, že ani když oběť našla sílu a někomu se svěřila, šikana se stejně nijak neřešila. Pouze ve 14 případech se ubližování řešilo. S jakým výsledkem? Odpovídá další graf.

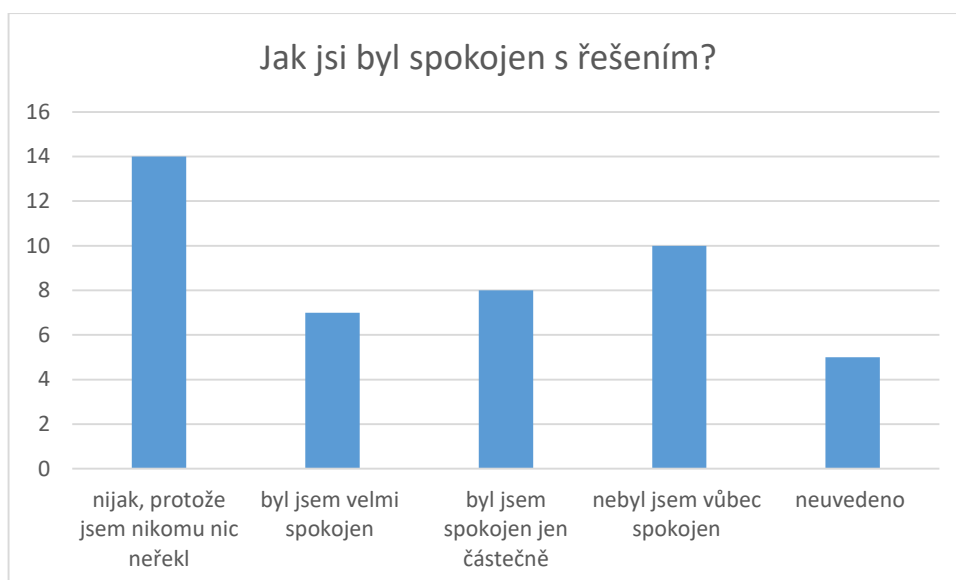

⁸⁸ Vlastní výzkum

⁸⁹ Vlastní výzkum

Jak jsi byl spokojen s vyřešením šikany?⁹⁰

Spokojeno je pouze 7 žáků zcela, částečně 8 a 10 nespokojeno. Protože se nikomu nespokojeno, nemohou posoudit ve 14 případech.

Co si myslíš o útočnickovi (útočnicích)?⁹¹

Nejčastější pocity obětí jsou lítost v 15 případech, lhostejnost 13krát, nenávisť 7.

⁹⁰ Vlastní výzkum

⁹¹ Vlastní výzkum

Co by podle tebe mohlo pomoci?⁹²

Názory žáků tak, jak byly napsány:

Linka bezpečí.

Více komunikace.

Odejít.

Koukat na bojové sporty.

Svěřit se.

Ignorace.

Jejich nebo moje smrt.

Kdyby ..... propadl.

Aby vždycky nebyl v partě vůdce, který je všechny ovlivní, rasismus.

Správná výchova, víc lásky.

Přednášky, seberozvoj – vyřešení problémů v sobě, menší nebo žádná potřeba ubližovat dál.

Aby se všichni chovali k sobě stejně, bez ohledu odkud jsou, jak vypadají.

Prísnejší tresty, posláním do polepšovny už od 13 let.

Více si o tomto problému povídat, dát možnosti, jak se zachovat a jak se s tím vyrovnat.

Nikoho si nedobírat, i když nejsou sympatičtí, více se navzájem respektovat a důvěřovat si. Prostě se jim postav, neboj se a nenech se, bojuj.

Nic, lidi se dívají na to, kolik mají peněz, jak vypadají, všude je závist.

To by si měli lidi asi uvědomit sami v hlavě.

Lidi jsou zlí a závistiví.

Vždy budou silnější a slabší.

To, že by se to řešilo a zabraňovalo.

Kdyby jeden propadl, ten druhý je v pohodě, když je sám.

Určitě to řešit s rodiči nebo učiteli, věřím, že pomůžou.

Kdyby si děti či dospělí všímali sami sebe víc než ostatních. Neřešili nic- účes, oblečení, vzhled. Větší pozornost věnovaná této problematice v celospolečenském kontextu.

---

⁹² Vlastní výzkum

Individuální doplnění⁹³

Názory žáků tak, jak byly napsány:

Zachraňte mě.

Pomoc.

Šikana se na mě dost podepsala, ale myslím, že je to za mnou.

Na základní škole mě pomlouvali, jak vypadám.

Řešte to dohájte už!!

Děkuji, ale ne.

Celkově teď si lidi všímají víc lidí okolo sebe než sami sebe. To je hlavní problém.

Málo se o této problematice ví a nikdo se příliš nechce zabývat řešením, je to nepříjemné, nepopulární a myslím, že se obecně neví, co s tím.

4.5 Dotazník pro učitele

4.6 Vyhodnocení dotazníku pro učitele

Dotazník pro učitele byl rozdán 30 učitelům praktického i teoretického vyučování. Doplněných se autorce vrátilo 27 dotazníků, které použila a vyhodnotila v této práci. Dotazník byl anonymní, proto posouzení v jednotlivých oborech není možné. Rovněž musím upozornit na to, že každý učitel na této škole pracuje jinou dobu, proto není možné porovnat, zda se tato problematika roky mění. I tak autorku překvapují poměrně stejné názory učitelů v daných otázkách.

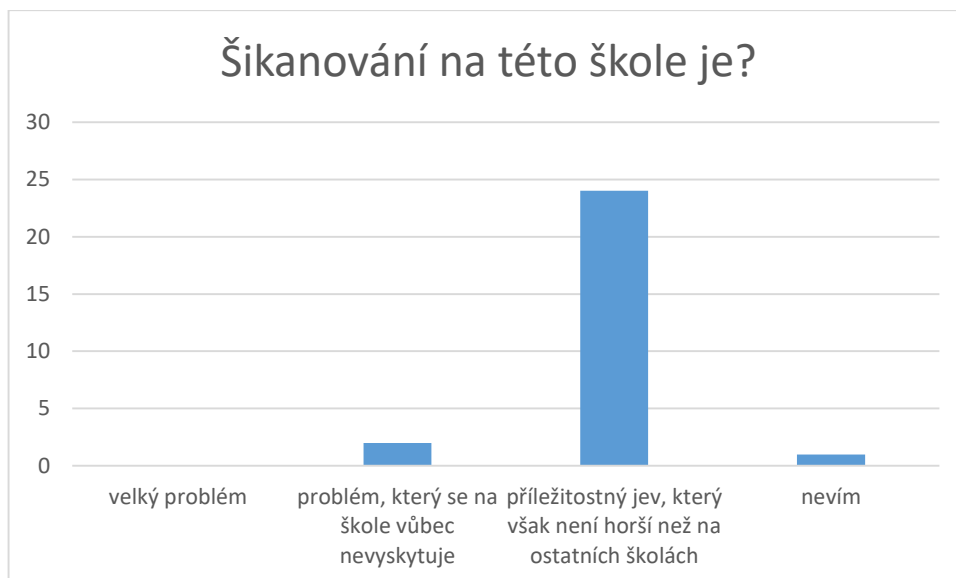
Šikanování na této škole je⁹⁴

Naprostá většina dotázaných učitelů má stejný názor na tuto otázku. Jde o 24 dotázaných. Shodují se na tom, že se šikana na škole objevuje, jedná se však o příležitostný jev, který není horší než na ostatních školách. Pouze 2krát se objevuje názor, že šikana na této škole není vůbec a jeden doplnil, že neví.

---

⁹³ Vlastní výzkum

⁹⁴ Vlastní výzkum

Obrátil se na Vás někdy žák⁹⁵

Na otázku, zda se na Vás obrátil někdy žák, který chtěl pomoci se šikanou, dopadla téměř stejně odpověď a, d. První variantu zahrlo 12 dotázaných, poslední možnost 13 učitelů. Variantu b) ano, často vybral pouze jeden a na 3 učitele se sice žáci obrátili, ale mimo tuto školu.

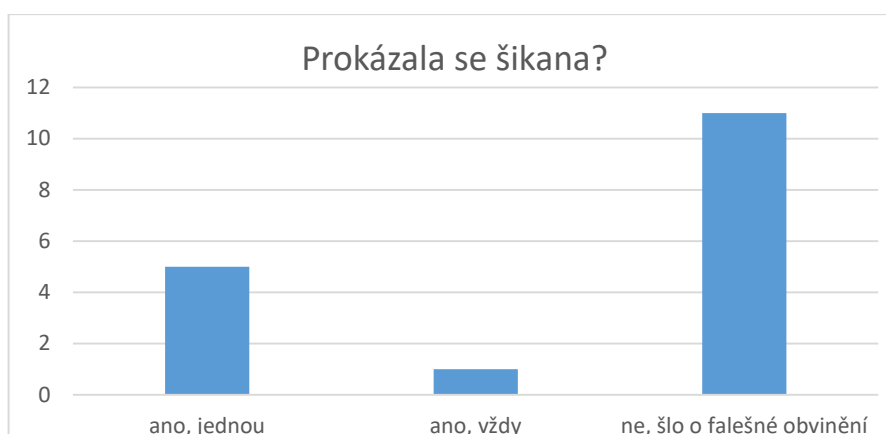

⁹⁵ Vlastní výzkum

Prokázání šikany⁹⁶

Na otázku prokázání šikany odpovídalo pouze 17 učitelů, na které se žáci obrátili.

Nejvíce případů, a to 11, dopadlo s označením jako falešné obvinění. Pouze jeden učitel má zkušenost s tím, že se vždy prokázalo a 5krát byla označena varianta a) ano, jednou.

Ve škole jsem se setkal⁹⁷

V této škole jsem se setkal, označili dotázaní učitelé takto:

Varianta a) se šikanou žáků žáky ze školy označeno 15krát. Varianta b) se šikanou žáků v jejich rodině se setkal pouze jeden, c) se šikanou žáků žáky jiných škol potvrdilo 5 učitelů, d) se šikanou učitele se setkalo 6 a se šikanou jiného zaměstnance školy pouze 2. Se žádným druhem šikany se na této škole nesetkalo 7 dotázaných. Z toho vyplývá, že i z pohledu učitelů se šikana na této škole často nevyskytuje.

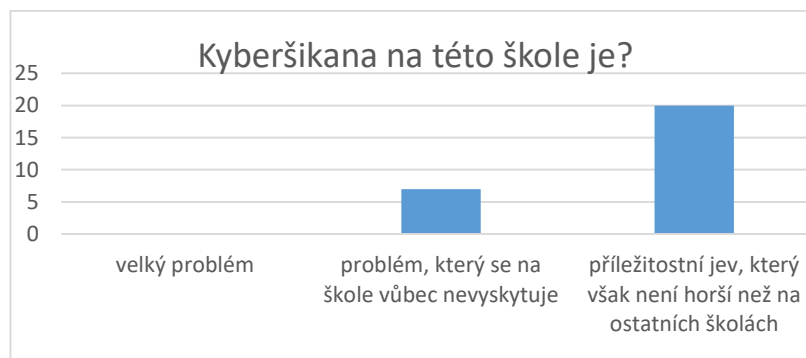
⁹⁶ Vlastní výzkum

⁹⁷ Vlastní výzkum

Kyberšikana příležitostně?⁹⁸

Opět otázka, při které s naprostou většinou je zvolena jedna odpověď. Kyberšikanu na této škole 20 učitelů označuje jako příležitostný jev, který však není horší než na ostatních školách. Zbývajících 7 se domnívá, že jde o problém, který se na škole vůbec nevyskytuje. Variantu b nevybral nikdo. Ani kyberšikana tedy na této škole rozšířena není.

Byli jste požádáni o pomoc?⁹⁹

Výsledku z předchozí otázky odpovídají i výsledky otázky číslo 6. Obrátil se na Vás někdy žák, který chtěl pomoci s kyberšikanou? Na 24 dotázaných se nikdo neobrátil, na dva učitele ano, ale mimo tuto školu a na jediného učitele na této škole.

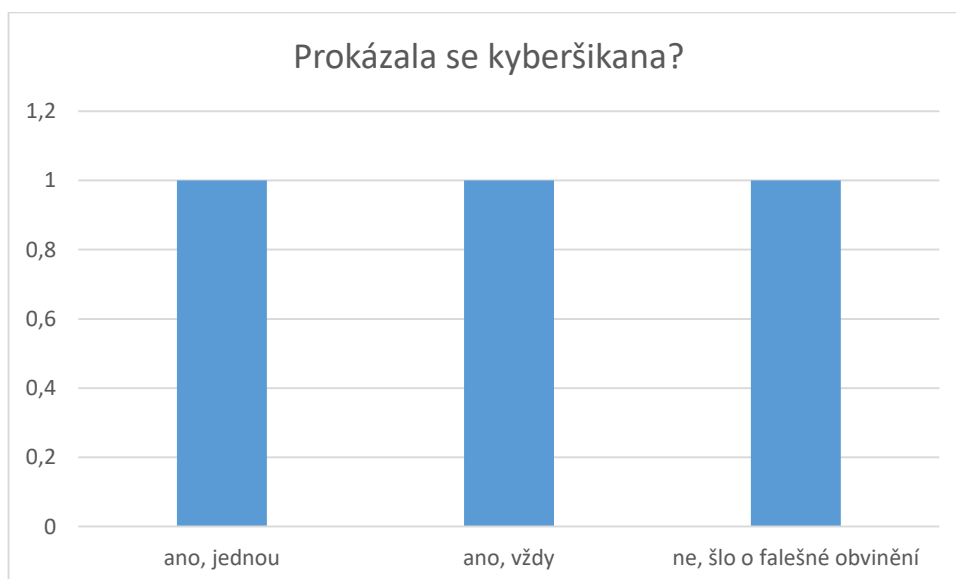
⁹⁸ Vlastní výzkum

⁹⁹ Vlastní výzkum

Prokázala se kyberšikana?¹⁰⁰

Otázku č.6 doplňuje otázka č.7. Pokud ano, prokázala se kyberšikana? Protože se žáci na učitele s tímto problémem často neobracejí, i odpovědí je velmi málo.

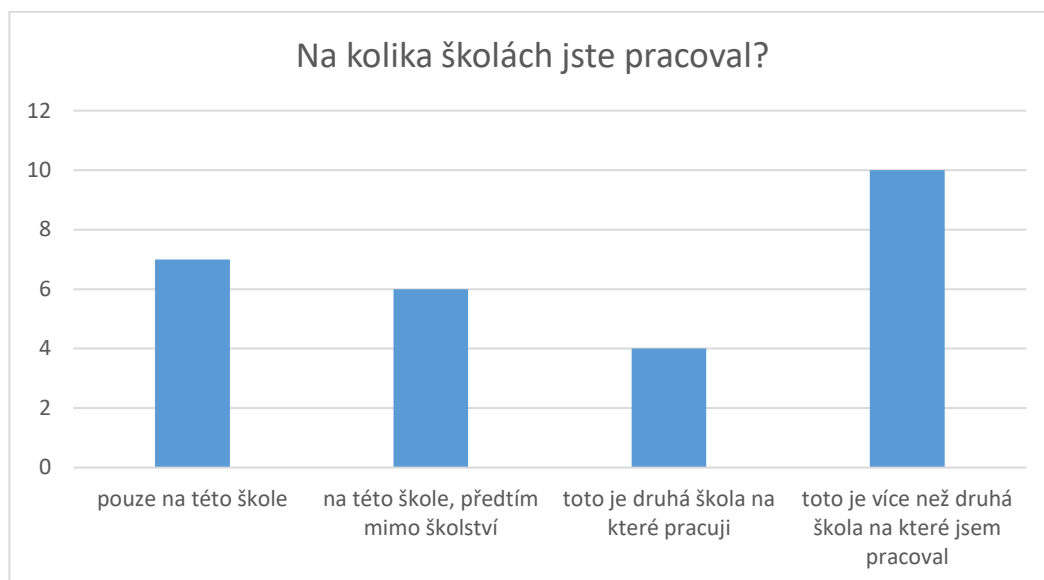

Na kolika školách jste pracoval?¹⁰¹

¹⁰⁰Vlastní výzkum

¹⁰¹Vlastní výzkum

Otázka, která dokládá možnost porovnání učitelů SOU Sedlčany s jinými školami. Protože většina učitelů pracovala i jinde, jsou schopni posoudit, že šikana a kyberšikana na SOU Sedlčany není vážný problém.

Závěr

Po analýze dat získaných z dotazníkového šetření na škole autorka usuzuje, že SOU Sedlčany patří mezi školy, kde šikana a kyberšikana není příliš rozšířena. Polovina dotázaných sice šikanu prožila, ale na předchozí škole. Rovněž z výsledků dotazníků pro učitele vyplývá, že na SOU Sedlčany šikanu a kyberšikanu řeší, nikoliv však příliš často. Učitelé mají srovnání z předchozích škol či různých školení.

Nejčastější model, jak probíhala šikana na jiných školách podle vyhodnocení dotazníků: Jednalo se hlavně o slovní napadání skupinou chlapců i dívek. Probíhalo ve třídě o přestávkách. Oběti se nejčastěji svěřily matce, ale s vyřešením spokojeni nejsou. Velmi často se oběti nesevěří nikomu, proto nemohla být šikana řešena vůbec. Útočníky jejich oběti litují.

Z dotazníků dále vyplývá, že mladiství mají dostatek informací k šikaně a kyberšikaně, většinou však již z předchozí školy. Možná i proto, že tam byli aktéry ubližování. Stále se však objevují žáci, kteří uvedli, že by nevěděli, jak se při ubližování zachovat.

Většina žáků jakékoliv ubližování odsuzuje, ale přesto se jí část žáků dopouští, ať už nevědomě či vědomě, hlavně proto, že někoho brání či jako odplatu.

Oběti, které ubližování zažily, ne příliš často hledají nějakou pomoc. Většina se nesvěří nikomu. Některé oběti se svěří kamarádům, avšak to nebývá příliš účinné, pokud kamarád nejedná za oběť a neinformuje někoho z dospělých, tím bývá nejčastěji maminka. Pomoc u internetových či telefonních operátorů nehledá skoro nikdo.

Názory na řešení šikany přímo od těch, kdo ji zažil, se dost liší. Univerzální návod není. Autorka se pokusila z výsledků dotazníků a nastudovaných materiálů shrnout body, které by mohly pomoci při potlačování šikany. Každé dítě by mělo vyrůstat v rodině, kde bude milováno. Rodiče by se měli o dítě zajímat. Vzbuzovat v něm důvěru k sobě i ke svěření, pokud by zažilo některou z praktik ubližování. Ve škole by pomohl zákaz mobilních telefonů a jiných technických vymožeností a kdybyžáci nosili školní uniformy. Mějme také na paměti, že vyšetřování šikany musí vždy proběhnout co nejdříve a musíme dodržet správný postup při jejím vyšetřování. Neodborné řešení závažnou situaci zhoršuje. Při kyberšikaně je třeba pokusit se uchovat všechny důkazy. Užitek by přinesla i větší spolupráce poskytovatelů internetových a mobilních služeb. Pomoci při minimalizaci šikany a kyberšikany by měly také preventivní programy a dostatek zájmových činností. Změna by měla proběhnout i v zákonech snížením trestní hranice věku dítěte a zpřísněním trestů.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. BENDL, S., *Prevence a řešení šikany ve škole*, Praha, ISV, 2003. ISBN 80-86642-08-9.
2. BOURCET, S., GRAVILLONOVÁ, I. *Šikana ve škole, na ulici, doma*, Praha: Albatros, 2006. ISBN 13-715-006-02.
3. ČERNÁ, A., A KOLEKTIV, *Kyberšikana Průvodce novým fenoménem*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4577-0.
4. KOLÁŘ, M., *Bolest šikanování*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-014-3.
5. KOLÁŘ, M., *Skrytý svět šikanování ve školách*. Praha: Portál, 1997. ISBN 80-7178-123-1.
6. KOUKOLÍK, F., DRTILOVÁ, J. *Vzpouza deprivantů*. Praha: Makropulos, 1996. ISBN 80-901776-8-9.
7. ROGERS, V., *Kyberšikana Pracovní materiály pro učitele a žáky i studenty*, Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-984-2.
8. MARTÍNEK, Z., *Agresivita a kriminalita školní mládeže*, Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-9761-8.
9. MAYROCK, A., *Jak přežít šikanování*. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-1006-1.
10. MIOVSKÝ, M., A KOLEKTIV. *Prevence rizikového chování ve školství*. Praha: Univerzita Karlova, 2015. ISBN 978-80-7422-392-1.
11. SIMON, G., *Vlci v rouše beránčím*, Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-9956-8.
12. VANÍČKOVÁ, E., *Interpersonální násilí na dětech*. Praha: Úřad vlády, 2009. ISBN 978-80-7440-001.

Elektronické zdroje

1. OLWEUS, D., Cyberbullying: An overrated phenomenon? online. European : [cit. 2020-02-01]. Dostupné z WWW: <<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/17405629.2012.6823>>.
2. NOREM, J., ČEPIČKA, D. Víte, proč byste si měli zakrývat webkameru na svém notebooku? [online]. Hardware , 2017, [cit. 2020-02-01]. Dostupné z WWW: <<https://pcworld.cz/hardware/vite-proc-byste-si-meli-zakryvat-webkameru-na-svem-notebooku-49414>>.
3. <https://bezpecne-online.saferinternet.cz/pro-rodice-a-ucitele/teenageri-a-komunikace/item/35-co-je-to-kybergrooming>
4. VRANÝ, B. Bezpečnost v digitálním světě – Viry, hackeři, bezpečnostní díry a spyware, [online]. IDnes.cz , 2004, [cit. 2020-02-01]. Dostupné z WWW: <https://www.idnes.cz/technet/internet/bezpecnost-v-digitalnim-svete-viry-hackeri-bezpecnostni-diry-a-spyware.A040622_5263959_sw_internet>.
5. S kyberšikanou se loni setkala většina dětí. Zastráší je vrstevníci nebo spolužáci. [online]. 2017. [cit. 2020-02-01]. Dostupné z WWW <https://www.irozhlas.cz/zpravodomov/kybersikana-deti-ministerstvo-skolstvi_1712031808_pj>.
6. Portál prevence rizikového chování, Agrese a šikana – Osobnost agresora. [online]. [cit. 2020-02-01]. Dostupné z WWW <<http://www.prevence-praha.cz/agrese-a-sikana?start=3>>.
7. PECHÁČEK, P., Drsná pravidla zvířecího kanibalismu: Jez, nebo tě snědí. [online]. 100+1 zahraničních zajímavostí, 2017, [cit. 2020-02-06]. Dostupné z WWW: <<https://www.stoplusjednicka.cz/drsna-pravidla-zvireciho-kanibalismu-jez-nebo-te-snedi>>.
8. KOLÁŘ, M., Škádlení nebo šikana., MIŠ - Minimalizace šikany, [online]. [cit. 2020-02-03]. Dostupné z <http://www.minimalizacesikany.cz/chci-se-do-zvedet/informace-o-sikane/193-skadleni-nebo-sikana>>.
9. ČESKO. Zákon č. 40 trestní zákoník. In Sběrka zákonů České republiky, 2009, [online]. [cit. 2020-02-03]. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>>
10. POLICIE ČR, Kyberkriminalita, [online]. [cit. 2020-22-03]. Dostupné z WWW: <<https://www.policie.cz/clanek/kyberkriminalita.aspx>>.

Legislativní dokumenty

Ostatní zdroje

Školení- Strategie vyšetřování šikany 1 a 2 pan Malěř Jiří

Seznam zkratek

PTSD- Posttraumatická stresová porucha

PC - Počítač

Přílohy

Dotazník pro žáky

Prosím o vyplnění dotazníku, který je součástí mé bakalářské práce na VŠERS, z.ú. České Budějovice. Dotazník je anonymní a slouží pouze pro můj výzkum. Téma mé práce – Analýza šikany a kyberšikany na SOU Sedlčany, Petra Bezruče. Zakroužkujte prosím, vhodnou odpověď.

Děkuji za ochotu.

Vendula Horníková

-----
1) Jsem:

a) chlapec

b) dívka

2) Které z následujících projevů považuješ za šikanování:

a) nadávání

b) přehlížení

c) výsměch

d) dotyky

e) uhození

f) strkání

g) vyhrožování

h) tělesné ublížení

i) urážky

j) ničení tvých věcí

k) sexistické poznámky na tvou adresu

l) bránění v nějaké činnosti m) neuvedeno,

doplň.....

3) Setkal ses někdy se šikanou?

a) ano, ale nebylo to ve škole b) ano, na předchozí škole c) ano, na této škole d) ne, ale znám někoho, kdo se setkal e) ne, nikdy jsem se se šikanou nesetkal

4) Vyskytuje se šikanování ve vaší třídě?

a) určitě ne b) ano, ale jen někdy c) ano, velmi často
d) nevím, sám jsem se s ním nesetkal, ale nemohu ho vyloučit

5) Stalo se, že jsi nešel do školy ze strachu, že budeš šikanován?

a) ano, často b) ano, jen jednou c) ne, nikdy

6) Byl jsi u toho, když někoho šikanovali?

a) ano, často b) ano, jen jednou c) ne, nikdy

7) Kdybys byl přítomen šikaně, zastal by ses šikanovaného?

a) ano, zkusil bych to b) ne, bál bych se sám c) nevím, nejsem si jist
d) ne, přidal bych se k ubližovateli e) dělal bych, že nic nevidím

8) Šikanoval jsi ty někdy někoho?

a) ano, často b) ano, jednou c) ne, nikdy

9) Proč jsi to dělal?

- a) byl mi nesympatický   b) dotyčný se nebránil   c) dotyčný ubližoval
někomu jinému   d) dělali to ostatní
e) jiný důvod, uveď prosím

.....
.....

10) Kdybys byl někdy šikanován, věděl bys, co máš dělat?

- a) ano, jsem poučen   b) ne, nevěděl

11) Máš o šikaně dostatek informací?

- a) ano, z předchozí školy   b) ano, z této školy   c) ne, myslím, že informací je všude málo
d) vůbec mě šikana nezajímá

12) Které z následujících projevů považuješ za kyberšikanu

- a) posílání reklam   b) nevyžádané nabídky   c) nadávky   d) vyhrožování   e) urážky
f) šíření fotografií   g) šíření videí   h) posílání intimních fotografií
ch) něco jiného, doplň.....

13) Setkal ses někdy s kyberšikanou?

- a) ano   b) ne

14) Pokud ano, s jakou formou?

Uveď, prosím.....

15) Věděl bys, jak se zachovat při kyberšikaně?

- a) ano   b) ne

16) Komu jsi o kyberšikaně řekl?

- a) otci   b) matce   c) sourozencovi   d) učiteli   e) řediteli   f) nikomu
g) volal jsem na tísňovou linku   h) kamarádovi   ch) policii   i) někomu jinému, uveď
.....

17) Máš o kyberšikaně dostatek informací?

- a) ano, z předchozí školy   b) ano, z této školy   c) ne, myslím, že informací je všude málo
d) vůbec mě kyberšikana nezajímá

18) Poslal jsi někomu svou intimní fotografii?

- a) ano   b) ne

19) Dostal jsi od někoho intimní fotografii?

- a) ano   b) ne

Další část dotazníku vyplňují pouze ti, kteří byli někdy šikanováni.

20) Šikanování bylo:

- a) tělesné ubližování   b) slovní napadení
c) jiné formy, uveď prosím: .....

21) K šikanování došlo:

- a) ve třídě   b) na chodbě   c) na wc   d) na hřišti
e) cestou do nebo ze školy   f) u nás doma
g) jinde, uveď:
.....

22) Nejčastěji se šikanování stalo:

- a) před vyučováním   b) o přestávce   c) po vyučování

23) Byl jsi šikanován:

- a) jedním chlapcem (bez svědků)   b) jednou dívkou (bez svědků)
c) jedním chlapcem (před svědky)   d) jednou dívkou (před svědky)
e) skupinou chlapců   f) skupinou dívek   g) skupinou dívek a chlapců

24) Kdy jsi byl šikanován naposledy?

- a) dnes   b) tento týden   c) tento měsíc   d) před rokem   e) před více lety

25) Komu jsi o šikanování řekl?

- a) matce   b) otci   c) sourozenci   d) učiteli   e) řediteli   f) nikomu
g) volal jsem na tísňovou linku   h) kamarádovi   g) policii   h) někomu jinému, uveď
.....

26) Řešila se nějak šikana, kterou jsi zažil?

- a) ano   b) ne, protože jsem o ní nikomu neřekl   c) ne, přestože jsem ji nahlásil

27) Jak jsi byl spokojen s vyřešením šikany?

- a) nijak, protože jsem nikomu nic neřekl   b) byl jsem velmi spokojen
c) byl jsem spokojen jen částečně   d) nebyl jsem vůbec spokojen

28) Co si myslíš o útočnickovi (útočnicích)?

- a) nic, je (jsou) mi lhostejný/í   b) lituji ho (je)   c) nenávidím ho (je)
d) mám ho (je) rád

29) Co by podle tebe mohlo pomoci odstranit šikanování?

.....
.....

30) Pokud chceš něco doplnit, tady je prostor pro tebe:

.....
.....

Děkuji

Dotazník pro učitele

Prosím o vyplnění dotazníku, který je součástí mé bakalářské práce na VŠERS, z.ú. České Budějovice. Dotazník je anonymní a slouží pouze pro můj výzkum. Téma mé práce – Analýza šikany a kyberšikany na SOU Sedlčany. Zakroužkujte prosím vhodnou odpověď.

Děkuji za Vaši ochotu.

Vendula Horníková

---

1) Šikanování na této škole je:

- a) velký problém
- b) problém, který se na škole vůbec nevyskytuje
- c) příležitostný jev, který však není horší než na ostatních školách

2) Obrátil se na Vás někdy žák, který chtěl pomoci se šikanou?

- a) ano, jednou
- b) ano, často
- b) ano, ale mimo tuto školu
- c) ne, nikdy

3) Pokud ano, prokázala se šikana?

- a) ano, jednou
- b) ano, vždy
- c) ne, šlo o falešné obvinění

4) V této škole jsem se setkal

- a) se šikanou žáků žáky ze školy
- b) se šikanou žáků v jejich rodině
- c) se šikanou žáků žáky jiných škol
- d) se šikanou učitele
- e) se šikanou jiného zaměstnance školy
- f) se žádným druhem šikany jsem se na této škole neseťkal

5) Kyberšikana na této škole je

- a) velký problém
- b) problém, který se na škole vůbec nevyskytuje
- c) příležitostný jev, který však není horší než na ostatních školách

6) Obrátil se na Vás někdy žák, který chtěl pomoci s kyberšikanou?

- a) ano, jednou
- b) ano, často
- c) ano, ale mimo tuto školu
- d) ne, nikdy

7) Pokud ano, prokázala se kyberšikana?

- a) ano, jednou
- b) ano, vždy
- c) ne, šlo o falešné obvinění

8) Na kolika školách jste pracoval?

- a) pouze na této škole
- b) na této škole, předtím mimo školství
- c) toto je druhá škola, na které pracuji
- d) toto je více než druhá škola, na které jsem pracoval

Děkuji

SWOT analýza

Příležitosti	Fullerův trjúhelník												Váha kritéria	Hodnocení	Výpočet
	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1			
1 Spolupráce se specialisty	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0,0152	8	0,1212
2 Zaměstnání psychologa	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	0,0152	4	0,0606	
3 Změny zákonů-trestní hranice, tresty	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	0,0606	3	0,1818	
4 Rostoucí počet žáků se zájmem	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	0,1212	9	1,0909	
5 Nové preventivní programy	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	0,0909	5	0,4545	
6 Zájmové činnosti pro žáky	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	0,1212	10	1,2121	
7 Školní kolektivní akce	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	0,1061	6	0,6364	
8 Mezinárodní spolupráce - stáže	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	0,0303	1	0,0303	
9 Posílení týmové práce	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	0,1212	12	1,4545	
10 Atmosféra, klima školy	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	0,1212	11	1,3333	
11 Systému na rozpoznání a eliminaci šikany	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	0,1212	7	0,8485	
12 Mediální obraz školy	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	0,0758	2	0,1515	
												1		7,5758	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Fullerův trjúhelník										Váha kritéria	Hodnocení	Výpočet			
										1	2	3	4	5	6	7	8	9	10				3	4	
1	Znalost prostředí SOU	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0,0714	5	0,3571	
		2	3	4	5	6	7	8	9	10															
2	Znalost lidí v SOU	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	0,1250	2	0,2500	
		3	4	5	6	7	8	9	10																
		3	3	3	3	3	3	3	3	3															
3	Zájem o dané téma	4	5	6	7	8	9	10														0,0893	6	0,5357	
		4	4	4	4	4	4	4	4	4															
4	Absolvování mnoha školení k tématu	5	6	7	8	9	10															0,1429	7	1,0000	
		5	5	5	5	5	5	5	5	5															
5	Mnoho autorů k čerpání	6	7	8	9	10																0,1607	4	0,6429	
		6	6	6	6	6	6	6	6	6															
6	Dlouholetá tradice školy	7	8	9	10																	0,0179	1	0,0179	
		7	7	7	7	7	7	7	7	7															
7	Výškolený personál	8	9	10																		0,0714	3	0,2143	
		8	8	8	8	8	8	8	8	8															
8	Kladný vztah se žáky	9	10																			0,1250	9	1,1250	
		9	9	9	9	9	9	9	9	9															
9	Zájem o nové informace, věci	10																				0,0357	8	0,2857	
		10	10	10	10	10	10	10	10	10															
10	Komunikace se žáky																					0,1607	10	1,6071	
																						1		6,0357	

Hrozby	Fullerův trojúhelník										Váha kritéria	Hodnocení	Výpočet	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10				
1 Změny v zákonech	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	3	0,1333
	2	3	4	5	6	7	8	9	10					
2 Rostoucí počet žáků nepřispívajících	2	2	2	2	2	2	2	2	2		7	7	8	1,2444
	3	4	5	6	7	8	9	10						
	3	3	3	3	3	3	3	3			5	5	9	1,0000
3 Odchod kvalitních pedagogů	4	5	6	7	8	9	10							
	4	4	4	4	4	4	4			4	4	4	4	0,3556
4 Příchod nekvalitních pedagogů	5	6	7	8	9	10								
	5	5	5	5	5	5				9	9	9	10	2,0000
5 Nedostatečný respekt k druhým	6	7	8	9	10									
	6	6	6	6	6					1	1	1	1	0,0222
6 Převaha žen učitelek	7	8	9	10										
	7	7	7							2	2	2	2	0,0889
7 Nedostatek peněz	8	9	10											
	8	8								8	8	8	7	1,2444
8 Vyhoření, stres	9	10												
	9									4	4	4	6	0,5333
9 Vztah rodičů ke škole a učitelům	10													
10 Zvyšující se vytíženost pedagogů										3	3	3	5	0,3333
											45	1		6,9556

Negativa	Fullerův trjúhelník										Váha kritéria	Hodnocení	Výpočet	
	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1				0
1	Citlivost autorky										0,0357	1	0,0357	
2	2	3	4	5	6	7						0,1429	3	0,4286
	2	2	2	2	2									
	3	4	5	6	7									
3	Neznalost všech možností										0,2500	5	1,2500	
	3	3	3	3	3						6			
4	Málo času										0,1429	4	0,5714	
	4	4	4								3			
5	Větší spolupráce s odborníky										0,2143	7	1,5000	
	5	5									5			
	6	7									6			
6	Chybí práce v jiných školách										0,1429	6	0,8571	
	6										3			
7	Nedostatek umění prodat se										0,0714	2	0,1429	
											1			
											28	1	4,7857	

Výpočet SWOT

Příležitosti	Pozitiva	Hrozby	Negativa
+ 7,5758	+ 6,0357	- 6,9556	- 4,7857
			=
			1,8702

Škola

Ukázka učebních oborů

Ukázka materiálů z projektu Bud' v bezpečí

KYBERŠIKANA

ÚVOD DO PROBLEMATIKY

Co je kyberšikana?

Kyberšikana je psychická šikana realizovaná v rámci služeb internetu nebo GSM sítě (mobilní telefony).

Případy ukazují častou souvislost mezi kyberšikanou a školní šikanou, není to však vždy pravidlem.

Stejně jako v případě šikany, i zde musí platit opakovanost účinku kyberšikany na oběť, nicméně té lze dosáhnout v řadě případů i jednorázovým útokem (útočník např. vytvoří ponižující webovou stránku, ačkoli už svůj útok dále rozvíjet nebude, oběť může být poškozována do té doby, dokud bude problematická webová stránka existovat).

Pod pojmem kyberšikana se skrývá řada různorodých projevů, které mohou probíhat samostatně nebo v kombinaci.

Nejčastější projevy kyberšikany

Ztrapňování, urážení, nadávání, pomlouvání...

v rámci sociálních sítí, blogů či jiných webových stránek, v diskuzích, chatech, e-mailech, SMS zprávách atd.

Zastrašování, vyhrožování a vydírání...

v rámci sociálních sítí, blogů či jiných webových stránek, v diskuzích, chatech, e-mailech, SMS zprávách atd.

Zveřejňování ponižujících fotografií, videozáznamů či audiozáznamů na internetu,

které mohou být buď autentické či uměle vytvořené (koláže atd.)

Krádež identity oběti - vytváření falešných účtů, krádeže cizích účtů a manipulace s nimi

s cílem dostat oběť do potíží.

Obtěžování a pronásledování

např. psaním zpráv, voláním nebo prozváněním, jež může přejít v kyberstalking či stalking.

Vyloučení z online komunity jako forma šikany.

KYBERŠIKANA

ZÁSADY OCHRANY A OBRANY

Jak se chránit před kyberšikanou?

Respektovat ostatní, nevyvolávat zbytečné konflikty ve skutečném ani virtuálním světě.

Nesdělovat citlivé informace, které by mohly být zneužity: nezveřejňovat osobní údaje, osobní fotografie, hesla k elektronickým účtům, nesvěřovat se se svými problémy, neřešit svou sexualitu atd. Umístěním na internet nad těmito materiály ztrácíme kontrolu.

Nebýt přehnaně důvěřivý (výzkumy ukazují, že většina lidí ve virtuální komunikaci lže).

Seznámit se s pravidly služeb internetu a GSM sítí.

Seznámit se s riziky, která souvisí s elektronickou komunikací.

Jak se bránit kyberútokům?

UKONČIT

- přestat komunikovat s útočníkem, nemstít se.

BLOKOVAT

- zamezit útočnickovi přístup k oběti i k dané službě (kontaktovat poskytovatele služby, zablokovat si přijímání útočnickových zpráv nebo hovorů, změnit svou virtuální identitu).

ODHALIT PACHATELE

- pokud je to možné (např. podle profilu)

OZNÁMIT

- oznámit útok dospělým, schovat si důkazy pro vyšetřování (např. zprávy, videozáznamy, odkazy na weby, blogy).

Tento materiál vznikl v rámci projektu **Bud v bezpečí**, realizovaným Policejním prezidiem ČR a projektem E-Bezpečí.

SOCIÁLNÍ SÍTĚ

ZÁSADY BEZPEČNĚJŠÍHO POUŽÍVÁNÍ

Základní pravidla používání sociálních sítí

1. Zabezpečte si dobře své soukromí

Nastavte si, kdo může vidět vaše příspěvky a kdo ne. Dobře nastavené soukromí vám zajistí, aby vaše informace (fotografie, zprávy, příspěvky) mohli vidět pouze vaši skuteční kamarádi - a ne někdo neznámý.

2. Používejte bezpečné heslo a silné kontrolní otázky

Vytvořte si takové heslo, které nepoužíváte pro přístup k ostatním internetovým službám - třeba emailu. V rámci hesla kombinujte malá a velká písmena, číslice a speciální znaky. A pokud je to možné, zabezpečte si účet pomocí mobilního telefonu.

Používejte silné kontrolní otázky.

Příjmení vaší matky za svobodna není bezpečnou kontrolní otázkou.

3. Nesdílejte intimní fotografie a videa

Nikdy s nikým nesdílejte intimní fotografie - fotografie, na kterých jste zachyceni částečně či úplně obnaženi. Intimní fotografie a videa se mohou stát nástrojem pro vaše ponižování, vydírání, vyhrožování apod.

4. Vždy si ověřujte, koho si dáváte mezi přátele

Vaši noví virtuální kamarádi totiž nemusí být těmi, za které se vydávají - mohou mít falešný účet. Odhaduje se, že přibližně 10 procent účtů na sociálních sítích je falešných. Třeba na Facebooku jich může být až 150 milionů.

5. Jako profilovou fotografii nepoužívejte fotografii své tváře, která je vyfocena zepředu

Řada sociálních sítí totiž obsahuje funkci automatické rozpoznání obličejů, která vás právě podle profilové fotografie umožňuje automaticky rozpoznat i na jiných fotografiích. To znamená, že jakmile na sociální síť kdokoli - třeba váš spolužák - nahraje fotografii, bude se sociální síť snažit rozpoznat jednotlivé fotografie osob, které jsou na fotografiích zachyceny, a spojit je s příslušnými profily.

SOCIÁLNÍ SÍTĚ

ZÁSADY BEZPEČNĚJŠÍHO POUŽÍVÁNÍ

Základní pravidla používání sociálních sítí

6. Nesdílejte informace o své domácnosti!

Nesdílejte informace o tom, kolik je ve vaší domácnosti osob, že např. jedete na dovolenou a že u vás doma nikdo nebude. Rovněž není dobré informovat své internetové známé o tom, že máte novou televizi nebo třeba nový počítač. Informace ze sociálních sítí totiž začínají využívat pachatelé majetkové trestné činnosti - zloději. Existuje řada případů, kdy došlo k vyloupení domu či bytu právě na základě

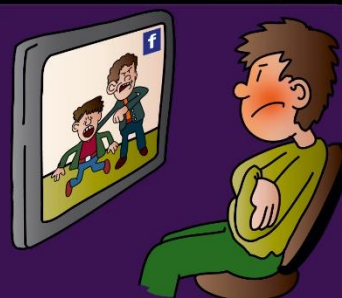
7. Hrajete v prostředí sociálních sítí hry? Zjistěte si, jaké osobní údaje s ostatními hráči sdílíte.

Pokud hrajete v prostředí sociálních sítí hry, automaticky sdílíte s ostatními uživateli velké množství osobních údajů - třeba svoje jméno, příjmení, profilovou fotografii, své fotogalerie, nebo seznam přátel připojených na váš profil.

8. Našli jste na sociálních sítích závadný obsah? Nahlaste to!

Pokud na sociálních sítích najdete nelegální či jinak závadný obsah (třeba stránky, které někoho ponižují), nebojte se jej nahlásit. Nástroj na nahlašování závadného obsahu je vybavena každá větší sociální síť.

Tento materiál vznikl v rámci projektu **Bud' v bezpečí**, realizovaným Policejním prezidiem ČR a projektem E-Bezpečí.

KYBERGROOMING

A RIZIKOVÉ SEZNAMOVÁNÍ V PROSTŘEDÍ INTERNETU

Co je kybergrooming?

Podstatou kybergroomingu je **online komunikace útočnicka (nejčastěji sexuálního útočnicka) s dítětem, jejímž cílem je přimět dítě k osobnímu setkání.**

Cílem takové schůzky může být:

- **sexuální zneužití dítěte (či opakované zneužívání)**
- **výroba dětské pornografie,**
- **fyzický útok** (může končit až smrtí oběti).

Manipulativní techniky používané útočnickými

Vytvoření falešné identity

– útočnicki se obvykle vydávají za atraktivní osoby věkově srovnatelné s oběťmi.

Navázání komunikace s obětí

Budování exkluzivního kamarádského vztahu, zrcadlení

– útočnick staví na vzájemné blízkosti (snaží se oběti přiblížit svými zájmy, preferencemi, problémy atd.).

Získávání citlivých materiálů (osobní údaje, sexualita, problémy), podplácení oběti.

Izolace oběti

– útočnick se snaží v oběti vzbudit pocit viny vzhledem k informacím, které mu o sobě oběť sdělila, a získat tak exkluzivitu v komunikaci s oběti.

Pozvání na schůzku, případně doplněné vydíráním.

Schůzka s obětí obvykle spojená s útokem

– útok nemusí proběhnout už na první schůzce, ta může sloužit k dalšímu zpevnění vztahu s obětí, útok nicméně může být cílem schůzky následující. Délka komunikace většinou závisí na zkušenostech útočnicka a jeho schopnosti opatřit si o oběti citlivé materiály.

KYBERGROOMING

A RIZIKOVÉ SEZNAMOVÁNÍ V PROSTŘEDÍ INTERNETU

Jak se chránit před kybergroomingem?

Základem je být obezřetný v komunikaci s cizími osobami, zejména pokud nás taková osoba sama kontaktuje a komunikaci se snaží navázat pod různými záminkami. Ideální je do takové komunikace vůbec nevstupovat.

Nepřidávat si neznámé osoby ke svým přátelům v rámci online komunikačních služeb, důsledkem je pak zpřístupnění chráněných informací a vstup neznámého člověka do soukromí oběti. I u známých osob, které online žádají o přátelství, se raději přesvědčit, že se jedná skutečně o onu osobu.

Nebýt přehnaně důvěřivý, výzkumy ukazují, že většina lidí ve virtuální komunikaci lže.

Nesdělovat citlivé informace, které mohou být zneužitelné (např. osobní údaje, přístupová hesla), nesvěřovat se se svými problémy, neřešit svou sexualitu, být velmi opatrný v případě zveřejňování fotek.

Nechodit na osobní schůzku s osobou, kterou známe jen z internetu.

Kdo poradí, co udělat?

V těchto situacích je dobré poradit se s rodičem nebo učitelem. Lze použít i následující odkazy na instituce, které ti mohou pomoci:

Linka bezpečí

www.linkabezpeci.cz
bezplatná telefonní linka: 116 111

Policie ČR

<http://aplikace.policie.cz/hotline/>
telefon: 158

Online poradna E-Bezpečí

www.napisnam.cz

Seznam se bezpečně!

www.seznamsebezpecne.cz

Tento materiál vznikl v rámci projektu **Bud' v bezpečí,** realizovaného Policejním prezidiem ČR a projektem E-Bezpečí.

DĚTI A FACEBOOK

VÝSLEDKY VÝZKUMU ČESKÉ DĚTI A FACEBOOK

Co víme o Facebooku?

Sociální síť Facebook představuje největší sociální síť světa, kterou využívá více než 1,5 miliardy uživatelů, což představuje přibližně polovinu světové populace lidí s přístupem na internet. Facebook je oblíbený nejen u dospělých, ale také dětí, které Facebook aktivně využívají již od útlého věku.

Kdy začínají děti aktivně používat Facebook?

Minimální povolená věková hranice pro vstup na Facebook je 13 let věku, nicméně Facebook používají samozřejmě i děti mladší. Dle výsledků výzkumu realizovaném na vzorku více než 1200 českých dětí lze odhadnout, že **více než polovina dětí ve věku 9-12 let Facebook aktivně využívá** (59,3 %).

Vědí rodiče, že má jejich dítě účet na Facebooku?

92 % dětí potvrzuje, že jejich rodiče vědí, že mají účet na Facebooku. Rodiče však často nevědí, že má jejich dítě na Facebooku účtů více, 15,58 % českých dětí má na Facebooku 2-3 účty, 12 % dětí pak potvrzuje, že má na Facebooku falešný účet, o kterém rodiče nevědí. V řadě případů si děti také vytvářejí profily osob opačného pohlaví a pokoušejí se kontaktovat své spolužáky, ale také neznámé uživatele.

Proč si děti zakládají na Facebooku účty?

Základní motivací dítěte je **mít možnost komunikovat se svými kamarády a udržovat s nimi kontakt.** Mezi další důvody patří hraní her, seznamování, sdílení fotografií a videí a v neposlední řadě také, protože „je to móda a trend“.

Další informace naleznete na internetové adrese
www.e-bezpeci.cz/facebook2015

DĚTI A FACEBOOK

VÝSLEDKY VÝZKUMU ČESKÉ DĚTI A FACEBOOK

Jak je to vlastně s facebookovými přáteli

České děti mají na Facebooku průměrně 194 přátel, přičemž 36,6 % českých dětí nezná všechny své facebookové přátele. **Děti si mezi přátele přidávají nejenom osoby, které znají z reálného světa, ale také své internetové kamarády s neověřenou identitou.** Tito „přátelé“ pak získávají přístup k soukromým informacím, které děti sdílí na svých profilech (statuty, fotografie, videa apod.). V řadě případů mají děti na svůj profil připojeno více než 1000 přátel (z nich znají osobně cca 10 %). Více než polovina českých dětí (56,5 %) má mezi přáteli své rodiče.

Riziková komunikace na Facebooku

Komunikace dítěte s neznámým člověkem může být riziková – což potvrzují také žádosti facebookových přátel:

31 % dětí bylo osloveno, aby neznámému poslalo fotografii svého obličeje, 18 % aby se ukázalo na webkameře, 10 % aby poslalo fotografii, na které je nahé, 6 % aby se svléкло před webkamerou.

Provozují děti na Facebooku také sexting?

Dobrovolné sdílení vlastních intimních materiálů (tzv. sexting) **provozuje přibližně 7-9 % českých dětí - v prostředí Facebooku pak sdílení a šíření intimních materiálů potvrzuje 4,1 % dětí.**

Děti tyto fotografie obvykle pořizují zcela dobrovolně – velmi často v rámci partnerských vztahů. Existují však také situace, kdy bylo dítě ke sdílení intimního materiálu přinuceno dospělou osobou maskovanou za profil dítěte.

 bezpečí

Tento materiál vznikl v rámci projektu **Bud v bezpečí**, realizovaným Policejním prezidiem ČR a projektem E-Bezpečí.